

ГОЛУБКА НА КРИЛАХ РУШНИКІВ

В урочистій обстановці з духовим оркестром відбулася церемонія відкриття пам'ятника на могилі Героя України, заслуженого майстра народної творчості України Віри Сергіївни Роїк на міському кладовищі «Абдал-2» у Сімферополі.

До скульптурної композиції заввишки більше двох метрів підходять перший заступник Постійного Представника Президента України в Криму Володимир Дегтярьов, міністр освіти і науки, молоді та спорту АРК Віталіна Дзоз, заступник міністра культури АРК Арина Новосельська, перший заступник голови Республіканського комітету АРК з охорони культурної спадщини Наталія Гріненко і перерізають стрічку. Спадає біле покривало і перед очима присутніх відкривається гранітна стела з орнаментами за мотивами рушника «Мир» Віри Роїк. Стелу виготовлено у Сімферополі за ескізом волинського скульптора Ірини Дацюк з Луцька, а горельєф, розташований у правій верхній частині, — у львівській майстерні «ПікАрт». На надробній та задній частинах пам'ятника золотими літерами українською та російською мовами викарбувані епітафії. Автор

української поетичної присвяти видатній майстрині — Сергій Сурмач із Красногвардійського району Криму, російськомовної — Євген Путря з Полтави.

У пам'ятнику, за словами його автора І. Дацюк, насамперед у аристократизмі портрета, возвеличується висока людська гідність творчої особистості Віри Роїк, а голуби, ніжні та милі, символізують її велику любов до життя, краю, людей, до своєї рідної Вітчизни.

— Я прийшла на відкриття пам'ятника вчителю, який єдиний у Криму удостоєний звання Героя України, — сказала В. Дзоз. — І пам'ять про Віру Роїк живе у справах нинішніх педагогів та учнів. На гімназії № 9, де вона працювала вчителем рукоділля, встановлено меморіальну дошку. Школярі досліджують її творчу спадщину, пишуть наукові реферати.

(Продовження на 6-й стор.)

МИ ЄСТЬ
НАРОД!

«...ДУХ НАШ
БЕРЕЖИ —
ДЕРЖАВНИЙ
ВІЧНИЙ
ДУХ!»

стор. 4

УКРАЇНЦІ
МОЇ...

НЕХАЙ КОЖЕН
ЗАМИСЛИТЬСЯ,
ЯКА ЦЕ СИЛА
БУЛА —
КОЗАКИ!

стор. 7

ПОЕТ І ЧАС

ПЕТРО
ПЕРЕБИЙНІС
ПОЕЗІЄ,
ТИ ІСКРА
МІЖ СЛОВАМИ!

стор. 9

НЕ МРІЙТЕ ПРО КРАМ, БО ЗАГИНЕТЕ, МРІЙТЕ ПРО ХРАМ — І ВРЯТУЄТЕСЬ

Для тих, кому не байдужа доля нашої Української Православної Церкви Київського патріархату, ця весна стала суцільним стресом. Розпочалося із категоричної відмови

міськвиконкому у наданні землі для спорудження православного духовного Центру Кримської єпархії «Собору Христа Спасителя», яка вже давно була обіцяна і освячена молитовними діями, й боротьба за яку взагалі триває близько 15 років. Чималі гроші церковної громади вже було вкладено в підготовку документації, і архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент з дня на день нетерпляче очікував, коли ж нарешті з цього приводу йому буде призначено зустріч з «отцями» міста та автономії. Але «отці» від зустрічі всіляко ухилилися, бо, попри всі узгодження й обіцянки, і навіть виконаний відомим кримським архітектором Степаном Лапичаком проект православного духовного Центру, вирішили пошити-таки «розкольників» у дурні. Проігнорували вони і позицію самого Президента, якому принагідно одноголосно клялися у вірності і який не

приховував своє позитивне ставлення до представників усіх конфесій, вважаючи, що міжконфесійна злагода є запорукою стабільності у державі. Захоплені ідеями «Автономії — більше прав!» (це гасло півметровими літерами зображено на Українському театрі), вони, певне, вирішили, що йдеться саме про сферу виключно їхньої компетенції й замість духовного Центру вирішили побудувати багатоповерхівку або ж просто задекларувати цей намір, бо реально на сьогодні в Криму споруджуються лише об'єкти торгівлі та відпочинку.

Спіраючись на своє атеїстичне минуле, кримські чиновники, попри те, що слова «Нічого не можемо робити без Господа» — це не просто передвибірне гасло, яке не просто передвибірне гасло, яке вживається «для годиться» і в яке по-справжньому вони не вірять, очікують того ж самого і від інших, й безспідставно, дозволяючи собі діяти за власними

«релігійними» канонами. Але Божественні істини чітко усвідомлюють щирі віряни, що вже говорити про архієпископа Климента, якого тільки глибока віра рятувала від розпачу, бо те, що денно і ношно він плакав у своїх мріях (і не для себе — для людей і для Бога), раптом було перекреслено легковаж-

ним голосуванням міських клериків. Владика і сьогодні, більш як через півроку, виглядає змарнілим, очі його вже не спалахують тим ясним сльозом (яке я подумки називала небесним), він нібито внутрішньо сконцентрований на очікуванні все нових і нових ударів долі. (Продовження на 3-й стор.)

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудоий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регістраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛІШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ ІНОЗЕМЦЯМ НЕ ВІДДАДУТЬ

Розмови про можливість купування землі іноземцями після ухвалення відповідних змін до законодавства є безпідставними. Про це заявив Президент України Віктор Янукович під час спілкування з журналістами в ході робочої поїздки у середу до Київської області.
«Сьогодні є тривоги, що українську землю скуплять іноземці, які мають величезні кошти. Закон це забороняє напряму. Закон дозволяє іноземним компаніям та інвесторам викупувати тільки ту землю, на якій вони будують свої підприємства. Це загальносвітова норма, а всі інші розмови навколо цього питання — безпідставні»,

— наголосив В. Янукович. Він додав, що земельна реформа спрямована на захист інтересів сільгоспвиробника. Президент зазначив, що кардинальні кроки у цьому питанні будуть зроблені лише після громадського обговорення.
«Поки ми не завершимо громадське обговорення, жодних кроків, як і б не підтримувалися саме селянами, не робитимемо», — запевнив Глава держави.

УКРІНФОРМ

КРИМ ОДЕРЖИТЬ 1,5 МІЛЯРДА ДОЛАРІВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ!

У рамках III Чорноморського економічного форуму в Ялті підписано меморандум між Радою міністрів АРК і Crimean Venture Company («Крайміан Венч Кампані») англійського фінансиста Ніла Сміта, згідно з яким на території півострова будуть реалізовані інвестиційні проекти на суму більш як 1,5 мільярда доларів. Відповідний документ підписали пан Ніл Сміт і голова Ради міністрів АРК Анатолій Могильов у Лівадійському палаці.

Згідно з документом, сторони розвивають і удосконалюють співпрацю з метою реалізації проектів у таких сферах: будівництво морського порту і нового аеропорту, а також усієї необхідної виробничої і логістичної інфраструктури; будівництво і розвиток залізничної та автомобільних доріг; розвиток туризму, відпочинку, рекреації в південно-східному регіоні Криму; управління нерухомістю; розвиток сільського господарства, забезпечення функціонування меліоративних систем і всіх необхідних виробничих і логістичних комплексів, а також переробка і утилізація відходів на півночі півострова.

Для реалізації співпраці у вказаних сферах Рада міністрів АРК сприятиме у створенні відповідного інвестиційного клімату в АРК, спростить процедури отримання документів, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності;

передать приватному партнеру об'єкти і забезпечить можливість використання земельних ділянок у рамках державно-приватного партнерства.

У свою чергу Crimean Venture Company («Крайміан Венч Кампані») зобов'язується: надати проекти розвитку; залучити консультантів та експертів для проведення дослідницьких робіт; залучити фінансові інвестиції в будівництво і реконструкцію об'єктів інфраструктури Автономної Республіки Крим.

«Crimean Venture Company LLC (CVC) стане каналом залучення серйозних інвестицій в АРК Крим, у партнерстві з урядом республіки ми концентруватимемося на розвитку промислового, сільськогосподарського і туристичного секторів економіки півострова. Упродовж наступних десяти років наша компанія та її партнери планують інвестувати 1,5 мільярда доларів у Крим, фокусуючись на розкритті економічного потенціалу південного сходу і півночі півострова — регіонів, які на даний момент не мають необхідних ресурсів для провітання», — заявив Ніл Сміт, англійський фінансист, засновник Crimean Venture Company.

III Чорноморський економічний форум на тему: «Збільшення конкурентоспроможності Чорноморського регіону: координація дій і спільні проекти» відбувся 4-5 жовтня у Лівадійському палаці в Ялті. Під час форуму провідні експерти, державні діячі і представники бізнесу обговорили економічні можливості та перспективи Чорноморського регіону.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА:

ВИЗНАЧЕНО СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

24 вересня 2012 року в м. Одеса у рамках IV Щорічних Рішельєвських академічних слухань проведено Всеукраїнську нараду-семинар щодо стратегічних орієнтирів розвитку системи професійного навчання персоналу органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах реалізації адміністративної реформи.

В рамках заходу було розглянуто низку питань щодо організації підвищення рівня професійної компетентності керівників державної служби, керівників і працівників служб персоналу в державних органах із загальних питань застосування Закону України від 17 листопада 2011 року № 4050-VI «Про державну службу» (нова редакція); підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання та протидії корупції; підсумків вступної кампанії до вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями галузі знань «Державне управління» за державним замовленням у 2012 році та потреби регіонів у професійному навчанні державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування; розробки галузевого стандарту вищої освіти підготовки магістрів за спеціальністю «Державна служба» галузі знань «Державне управління» на основі компетентного підходу; ефективного використання інноваційного інструментарію «Кластер підвищення кваліфікації»; навчально-методичного забезпечення професійного на-

вчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування тощо.

У своєму виступі голова Нацдержслужби В'ячеслав Толкованов подав ключові підходи до модернізації професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах реформи державної служби, стрижнем якої є забезпечення прямої кореляції між службовим просуванням та оплатою праці з рівнем кваліфікації службовця, його компетентністю, старанністю, діловитими якостями.

Новий Закон України «Про державну службу», що набере чинності з 1 січня 2013 року, передбачає створення системи впливу постійного професійного навчання на кар'єрне просування вітчизняних держслужбовців. Для цього необхідно створити систему комплексного безперервного навчання.

«Це дозволить посилити роль суб'єктів управління персоналом на державній службі, підвищити рівень її ефективності і професійності, запровадити дієві механізми запобігання проявам корупції», — зауважив голова Нацдержслужби.

За результатами розгляду було прийнято рішення, в якому зазначено, насамперед, про удосконалення нормативно-правової бази з питань підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад; оновлення програм підвищення кваліфікації відповідно до пріоритетів державної політики щодо визначення перспектив роз-

витку людських ресурсів та основних напрямків Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»; приведення обсягу та змісту програм підвищення кваліфікації у відповідність до політики управління і тенденцій розвитку людських ресурсів та їхній зв'язок з плануванням кар'єри персоналу; проведення наукових досліджень; упорядкування мережі навчальних закладів з урахуванням поліпшення їхньої освітньої і наукової діяльності, кадрового та методичного потенціалу; оптимізацію видатків на функціонування системи підвищення кваліфікації з одночасним зміцненням взаємозв'язку між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та навчальними закладами системи підвищення кваліфікації.

ДОВІДКОВО

Всеукраїнську нараду-семинар організувало Нацдержслужбою України у співпраці з Національною академією державного управління при Президенті України та Одеським регіональним інститутом державного управління НАДУ.

Учасниками заходу були представники Адміністрації Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, керівники центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, галузевих закладів післядипломної освіти та вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями галузі знань «Державне управління».

Прес-служба Національного агентства України з питань державної служби

ПЕРЕВЕСТИ І ЗАЛИШИТИ!

Голова Верховної Ради Володимир Литвин вважає, що Україні слід перейти на зимовий час і більше не коригувати його залежно від пір року. Таку думку він висловив на брифінгу в понеділок, відповідаючи на запитання журналістів щодо розгляду незабаром законопроекту № 10125 «Про порядок обчислення часу на території України».

«Я вважаю правильною пропозицію один раз перевести стрілку годинника і більше не переводити, щоб у нас залишився наш біологічний час», — сказав В. Литвин.

Водночас він зауважив, що опоненти цієї ініціативи пропонують орієнтуватись на інші країни. «А лікарі стверджують, що нам треба зберегти ustalений біологічний час», — наголосив В. Литвин.

Нагадаємо, Росія у 2010 році відмовилася від переведення часу, залишивши постійним часом літній. У 2011 році таке ж рішення ухвалила влада Білорусі. Водночас в Україні після розгляду кількох пропозицій, зокрема й щодо переходу виключно на зимовий час, рішення прийняте не було — в 2011 і 2012 роках наша країна переводила годинники, як і раніше. Зимовий час відповідає часовому поясу. Літній час встановлюється на період з середини весни до середини осені для більш раціонального використання світлового часу дня та економії електроенергії.

НІКІТСЬКОМУ БОТАНІЧНОМУ САДУ — 200 РОКІВ

4 жовтня у сел. Нікіта (Ялта) відбулися урочисті заходи з нагоди святкування 200-річчя створення Нікітського ботанічного саду — Національного наукового центру.

В урочистому засіданні взяли участь міністр аграрної політики і продовольства України Микола Присяжнюк, Постійний Представник Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, перший заступник голови кримського парламенту Сергій Донич, директор НБС-ННЦ Валерій Єжов, президент Національної академії аграрних наук України Микола Безуглий, керівництво Міністерства аграрної політики і продовольства АРК, співробітники Нікітського ботанічного саду та численні гості.

Вітання керівництву і трудовому колективу ботанічного саду, що утвердився як науково-дослідний центр міжнародного значення, передали Президент України Віктор Янукович і Голова Верховної Ради України Володимир Литвин, голова Верховної Ради АРК і глава кримського уряду. Провідним працівникам закладу вручили почесні нагороди, грамоти і подяки Міністерства аграрної політики і продовольства України, Представництва Президента України в АРК, Верховної Ради і Ради міністрів АРК, Національної академії аграрних наук України.

На завершення засідання почесні гості взяли участь у церемонії спецпогашення ювілейної марки з нагоди 200-річчя закладу, саджанці іменних саджанців атлаского кедр на території саду та урочистому відкритті пам'ятника богині Флорі як сучасному символу Нікітського ботанічного саду.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

У КРИМУ ЗНАЙШЛИ ЗАЛИШКИ КАМЕНОЛОМНІ ІV СТОЛІТТЯ

Під час розкопок античного городища «Чайка» під Євпаторією археологи виявили залишки найбільш ранньої на Кримському півострові каменоломні. Знахідка відноситься до 60-х років IV століття, повідомляє Gazeta.ua.

Саме городище було відкрито в 1959 році, коли робітники піщаного кар'єру, що діяв тут, виявили фрагменти незрозумілої споруди, яку вчені пізніше ідентифікували як грецький квадр — частину північно-східної вежі укріплення невідомого античного міста.

З 1963 року на місці гучної свого часу знахідки проводяться регулярні розкопки. Зараз цим займається Кримська археологічна експедиція історичного факультету Московського державного університету (МДУ) під керівництвом доцента кафедри археології Олени Попової та наукового співробітника Катерини Єгорової.

Раніше історики вважали, що камінь добували за межами городища, але ці здогадки не підтвердилися. «Вперше за всі роки дослідження пам'ятки ми дійшли до самої скелі. І з'ясувалося, що в південній частині городища була каменоломня. Збереглися вирубки в скелі, насічки», — розповідає Катерина Єгорова.

Московські археологи називають це місце унікальним. Городище — єдине знайдене і досліджене в Криму укріплене поселення Херсонеса. А ось справжня назва форпосту досі залишається невідомою. Поки жодне із знайдених джерел не зберегло згадки про це місце. Але археологи сподіваються, що з часом і ця таємниця буде розкрита.

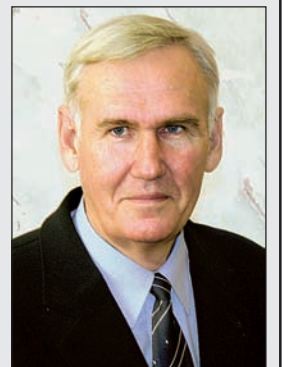
ВІТАЛІЮ ШЕВЧЕНКУ — 75!

Шановний Віталію Федоровичу!

Від імені редакції «Кримська світлиця», творчого об'єднання українськомовних письменників КРО НСПУ та Сімферопольської міської «Просвіти» щиро вітаємо Вас, знаного вченого-літературознавця, завідувача кафедри теорії літератури та журналістики Запорізького національного університету, активного учасника всеукраїнських наукових конференцій на теренах Криму зі славним ювілеєм — 75-річчям!

Життєвої, науково-творчої наснаги Вам і козацького здоров'я!

Віктор КАЧУЛА,
головний редактор газети «Кримська світлиця»
Михайло ВИШНЯК, голова ТООП КРО НСПУ
Павло ВЛАСЕНКО, голова Сімферопольської міської «Просвіти» ім. Тараса Шевченка

НЕ МРІЙТЕ ПРО КРАМ, БО ЗАГИНЕТЕ, МРІЙТЕ ПРО ХРАМ – І ВРЯТУЄТЕСЬ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Хоча доля його (у звичайному розумінні) зовсім не обов'язково має бути пов'язана з духовним комплексом, і навпаки одержати під нього землю — це означає одержати незчисленну кількість нових проблем, розчарувань, безсонних ночей. І якби він був просто одним із нас, то сказав би: навіщо? Це ж не моя резиденція, не моя дача і звіди я нічого не виведу в офшори, там навіть не стоятиме мого пам'ятника і не бавитимуться мої діти!

Та подібного запитання для нього не існує. Існує інше: як? Як зробити так, щоб ця класична, але осучаснена споруда — храм Христа Спасителя, з білого кримського каменю в біло-голубій кольоровій гамі, стала наразі реальністю? Нижній ярус — це епархіальні приміщення, а сходинок з двох боків ведуть безпосередньо до Храму. Поряд з Храмом — дзвіниця та церква Воздвиження Хреста Господнього. Цей комплекс мусить мати не лише одне призначення — бути місцем проведення богослужінь, але й виконувати духовно-просвітницьку функцію. Тут знайдуть своє місце і недільна богословська школа, і бібліотека, і заклади, що надаватимуть знань з українознавства, мовознавства. Це буде ціле духовно-просвітницьке містечко, що наблизить людину до найсвятіших, найдорожчих істин, одна з яких — любов до своєї землі, до своєї держави як часточка єдиної всеосяжної любові до Господа і до людей. Хіба ж все це не варте того, щоб спалити свою душу, яка все одно не згорить і не помре, хіба що болітиме, ніби від опіків, але ж... Спасителю теж боліло...

Втім, подбав владика не лише про духовне. В центрі має бути і медична установа, де парафіяни зможуть одержати необхідну допомогу, і благодійна ідальня. Та хіба ж у наш час це можливо, а якщо і можливо, то чому ніхто не здійснив нічого подібного? Не можна запитати про гроші. Несподівано владика драгується. Ймовірно, тому, що силлю сіль на найболіочішу рану.

— Чому всі говорять про гроші? Так, на цей проект треба багато — 9 мільйонів доларів. Але ж зібрали ми в найкоротший термін 50 тисяч гривень, це трохи менше половини того, що потрібно на встановлення дерев'яної церкви, яку ми замовили виготовити нам в Івано-Франківську. Люди пожертвували свої останні копійки, а ось наші «великі» українці неохоче долучалися до цієї акції або ж і зовсім не давали нічого. До речі, є гроші, які взагалі не можна класти до скарбниці на таку справу. Не всі пожертви приймає Бог. А у даному випадку я надіюся тільки на нього. Тож, кажу, ці гроші послав Господь і ще пошле, якщо буде на те його воля.

Щодо дерев'яної церкви на честь Різдва Христового, то вона необхідна, аби якнайшвидше на території комплексу розпочалися повноцінні богослужіння, і є сподівання, що це станеться вже на свято св. Миколая. Хоча на території, яку ми мали підстави вважати своєю, священники і раніше проводили служби, освячуючи там воду, й люди вже почали виявляти до цих дійств інтерес.

— Владико, та чи справдилися ваші надії на Президента?

— Гріх би мені було сказати на його адресу щось негативне. Те, що 26 липня мені зателефонував із міськради перший заступник міського голови Сергій Ткачов і повідомив, що питання із землевідданням вирішене на нашу користь, відбулося тільки завдяки Президентові і Господу Богу.

Далі архієпископ переповів події, що відбулися між двома засіданнями — 4 березня і 26 липня, якіс із них — відомі всім зацікавленим, а якіс — лише декому.

Все почалося з листа-звернення від ставідомих українців на адресу В. Ф. Януковича, датованого 14 березня, зміст якого було доведено до громади під час урочистого заходу на честь річниці Тараса Шевченка. В ньому зауважується: «Головною проблемою міжконфесійних відносин у Криму є відсутність державницької позиції органів місцевого самоврядування у дотриманні Конституції України і Закону про свободу совісті, які гарантують рівні права всім конфесіям». А також міститься прохання щодо створення при Представництві Президента України в Криму постійної діючої Ради церков, яка б виконувала дорадчо-консультативні функції. Та найважливіше із побажань — аби Президент взяв під свій особистий контроль виділення землі під будівництво Кафедрального Собору «Храм Христа Спасителя». Нарікають автори листа і на відсутність шанобливого ставлення до Церкви, а також ігнорування її участі у релігійних заходах.

Подальші події розгорнулися так. Наприкінці березня в Києві відбулася нарада глав Церков при Президентові, де Святійший Патріарх Філарет порушив болоче для кримчан питання. В результаті 10 квітня Президентом України було дано доручення голові кримського уряду А. Могильову. Паралельно проблемою щодо виділення землі займається і Верховна Рада України — голова комітету з питань прав людини О. Зарубінський теж подає звернення на ім'я Президента, вважаючи ситуацію такою, що потребує втручання. Цим питанням опікується Глава Адміністрації Президента С. Львовичкін, і з'являється ще один документ, адресований Постійному Представнику Президента України в Криму В. Плакіді.

Здавалося б, що вже тут додати? Кримська влада мала б взяти «під козирок», і питання буде вирішеним. Та ні ж! Вона автономна! Чи варто дослухатися до Києва? Лише численні індивідуальні листи парафіян на ім'я гаранта Конституції, а можливо, ще якіс невідомі нам механізми (зокрема, зустріч, яку мав архієпископ Климент в Адміністрації Президента) зрушили справу з мертвої точки. Владика Климент на особистості не посилається, лише на Господа Бога, який звів його з потрібними людьми, котрих, думаю, теж згадуватиме у своїх молитвах.

У архієпископа за цей час накопичилося чимало копій документів, переважно звернень до Президента.

Є серед них і копія президентського доручення, в якому, зокрема, кримському голові Ради міністрів у термін до 28 квітня рекомендується: «Сприяти у вирішенні питання в установленому порядку щодо виділення земельної ділянки під будівництво культової споруди Української Православної Церкви Київського патріархату у місті Сімферополі». Це ж саме стосується і питання виділення землі під будівництво культових споруд УПЦ та Римо-Католицької Церкви у Львові, а також міститься рекомендація стосовно запровадження періодичних зустрічей з керівниками місцевих релігійних організацій «з метою сприяння у вирішенні актуальних питань діяльності цих організацій». Жодна з яких, до речі, так і не відбулася.

Вже майже десять років працює в Криму у сучасному комфортабельному приміщенні Українська школа-гімназія. Пам'ятаю, якою надзвичайною, нерозв'язною проблемою були пошуки приміщення для неї. Та ось приїхав Президент Леонід Кучма, чимось поганим, чимось хорошим, як усі живі люди. Ним було закладено капсулу на місці майбутньої споруди, що виросла у рекордний строк. Не чекаю на відкриття духовного комплексу Президента Віктора Януковича, бо буде це дуже не скоро. Але капсулу він уже заклав, капсулу доброї згадки про себе.

Не сумніваюся, що незабаром настане той час, коли поміж українськими православними церквами зникне внутрішня конкуренція (а непорозуміння ці, швидше, світського, ніж релігійного характеру), саме цим я пояснюю розмови про чийсь канонічність, а чийсь неканонічність (до речі, ми всі добре розуміємо, який із церков «муляє» це питання).

Тим вищою оцінки заслуговує архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Климент, який навіть під впливом пристрастей не забуває про Божі заповіді. Попри всі

труднощі, під його орудою створено 16 церков, зареєстровано понад 50 парафій, діє два православних братства — «Святого Івана Воїна» (Сімферопольський район) і «Святого священномученика Климента Римського» (м. Севастополь). Нарешті після 16-річної боротьби було одержано державний акт на землю під храм у с. Софіївці (Сімферопольський район) та дозвіл на підготовку проекту для землевідводу під храм Благовіщення Пресвятої Богородиці в с. Первомайському. З'явилася парафія УПЦ КП і в Красноперекопську.

До позитивних зрушень останніх років владика відносить й роботу з молодіжним «Пластом», осередки якого діють в Сімферополі, Севастополі, Красноперекопську та Бахчисарай, а свого часу були зведені нанівець.

Та на першому місці, звичайно, не цифри, а люди. Бо без них і пишатися було б нічим, підбиваючи підсумки праці. Тож для тих, хто належить до «золотого фонду» парафії, владика Климент охоче знаходить тепле слово. Та здебільшого каже його не в обличчя, щоб дуже не гордували, а тоді, коли воно буде сповнене найбільшої ваги і особливо значення. Отже, від свого імені та імені вірян він вітає із 70-річчям о. Макарія, секретаря Кримської єпархії по Севастополі, а о. Варфоломея — настоятеля храму євангеліста Стефана Сурзького із с. Жукове — з нагоди його 40-річчя і 20-річчя в чернецькому служінні; з теплою згадує молодого священника Ярослава Гончара за його наполегливість і працелюбність; разом з о. Іваном Катькалом радіє з причини одруження його молодшого сина, теж Івана, і просить привітати священника та молодят через газету. А усвідомлюючи значущість деяких подій, вважає не зайвим зараз повідомити прихильникам УПЦ КП, що на третю неділю Пасхи, 19 травня, очікується приїзд до Криму Святійшого Патріарха Філарета, котрий має освятити церкву Різдва Христового, з якої розпочнуться велике будівництво і великі звершення.

Архієпископ Климент розповів також про розклад богослужінь на свято Покрови Пресвятої Богородиці. Особисто він разом з іншими представниками духовенства правитиме службу в с. Перевальному, а по обіді матиме зустріч з українським козацтвом у м. Євпаторії. Втім, вітає з цим великим святом не лише людей, дотичних до українського війська, а й усіх нас, хто сподівається, що Покрова Божої Матері захистить від зла і гріха.

Насамкінець я поцікавилася у владика, чи вважає він, що у вирішенні питання із землею відіграла певну роль і наша безрезультатна публікація, яка, здається, мала сколихнути кожен небайдужу людину.

Владика не заперечував. Так, тільки спільними зусиллями можемо чогось досягнути у таких непростих ситуаціях. І то неправду кажуть в анекдоті, що українці об'єднуються лише за мито до розстрілу, просто потрібна ідея, яка того варта. Сподіваюся, що цю думку підтвердить і активна участь громади у зборі коштів на будівництво. **БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ ТАКІ: поточний банківський рахунок — парафія св. Володимира і Ольги м. Сімферополя, р/р 26004223022 АБ «УкрГразбанк», МФО 320478, ОКПО 22325271.**

І не варто було б міркувати, що УПЦ КП — це якась суто націоналістична українська установа. Церкву відвідують православні християни різних національностей. І валять їх сюди пошуки Божої благодаті. А її, як на мене, насамперед слід шукати там, де переважають люди, життя яких і служіння Богові — нероздільні.

Тамара СОЛОВЕЙ

Жовтень 1990 р. Революція на граніті. Маркіян Іващин та Олесь Доній

Революція на граніті (або Студентська революція на граніті) — кампанія протестного голодування української молоді 1990 року з вимогами: недопущення підписання нового Союзного договору; перевиборів Верховної Ради УРСР на багатопартійній основі; проходження військової служби юнаками-українцями на території України; націоналізації майна Компартії України та ВЛКСМ; відставки Голови Верховної Ради УРСР Кравчука Л. М. та Голови Ради Міністрів УРСР Масола В. А.

Голодування студентів на площі Жовтневої революції (теперішній Майдан Незалежності) та масові акції протестів у Києві, провідну роль у яких відігравали студенти та учні технікумів і ПТУ, тривали з 2 до 17 жовтня 1990 року. Влада змушена була задовольнити майже всі вимоги протестувальників.

«...ДУХ НАШ БЕРЕЖИ — ДЕРЖАВНИЙ ВІЧНИЙ ДУХ!»

МИ ВЖЕ ПИСАЛИ ПРО ЛЮДЕЙ ЦЬОГО КРАЮ В СТАТТІ «КОЛОМІЯ ГОТОВА СТАТИ ФОРТЕЦЕЮ — МОВНОЮ» («КС» ВІД 31.08.2012). В ЦЮ ПЕРЕДВИБОРНУ ПОРУ НАЙКРАЩЕ ВИЯВЛЯЄТЬСЯ — ХТО Є ХТО, ЗА ДІЯМИ І ЗА СЛОВАМИ МОЖНА СУДИТИ ЯК ПРО ОКРЕМИХ ЛЮДЕЙ, ТАК І ПРО МІЖКАНЦІВ РЕГІОНУ В ЦІЛОМУ. НА КОЛОМИЙЩИНІ ТЕПЕР АКТИВНО ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ «ФАКТОР ОЛЕСЯ ДОНІЯ» — ВІДОМОГО ЛІДЕРА КИЇВСЬКОЇ «РЕВОЛЮЦІЇ НА ГРАНІТІ» 1990 РОКУ. ВСЕ, ЩО Є В КРАЇ ПАТРІОТИЧНОГО, НАМАГАЄТЬСЯ ОБ'ЄДНАТИСЯ НАВКОЛО НЬОГО І ЙОГО СОРАТНИКІВ. ДВА ДНІ Я ПРОВІВ З ОЛЕСЕМ ДОНІЄМ (МИ ЇЗДИЛИ МАШИНОЮ ПО СЕЛАХ КОЛОМИЙЩИНИ) — І ОСЬ ЩО У ЦИХ МАНДРАХ ПОЧУВ І ПОБАЧИВ.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

На зустрічах з людьми Олесь розповідав про створення Комітету захисту української мови: «Перший список утворили 300 громадських діячів, — каже він. — До ініціативної групи увійшли Василь Шкляр, Ніна Матвієнко, Юрій Стець, Микола Княжицький, Олександр Бригинець і я. Далі долучилися майже всі політ'язні — Юрій Шухевич, Мирослав Маринюк, Євген Сверстюк, Василь Овсієнко, Степан Хмара, Левко Лук'яненко та інші. Були й журналісти — Вахтанг Кіпіані, Мустафа Найєм... Увійшли також відомі літератори — брати Капранови, Юрій Андрухович, Олександр Ірванець; відомі співаки і музиканти — Марія Бурмака, Фагот, Тарас Петриненко, Тарас Чубай. А ще народні депутати, громадські діячі, освітяни, режисери, актори...»

Нам потрібні наступальні акції і не лише вуличного характеру. Маємо на меті популяризувати українську мову та підвищувати культурний рівень нації. Основні дії Комітету спрямовані на розширення сфери життєвої української мови. Програма «Навчи друга розмовляти українською» працюватиме насамперед у Центральній, Південній та Східній Україні. Кожен член комітету має взяти шефство над своїми друзями і навчити їх розмовляти українською. З цієї метою створюватимуться курси української мови, які вже проводяться в Києві на подвір'ї Гостиного двору, а також у Луганську. На черзі — Кременчук і Одеса. Друга велика дотична програма — Український народний університет. Потрібно показати велич і вагу української культури. Тому відомі інтелектуали (Брюховецький, Маринюк, Забужко) погодилися їздити з лекціями з гуманітарних дисциплін. Чекають на ці лекції Одеса, Харків, Севастополь і навіть Горлівка... Далі Олесь Доній повідомив, що до Комітету увійшли представники з різних областей України — Сумської, Одеської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Харківської, Дніпропетровської, Полтавської, Херсонської, Автономної Республіки Крим (Сімферополь, Севастополь, Бахчисарай) тощо. Відгукнулося і зарубіжне українство з Чехії, Франції, Росії, Канади, Німеччини та Швейцарії.

На Коломиїщині і на Городенківщині рух активно підтримали прості люди — на момент мого перебування в регіоні називалася цифра — 2 тисячі осіб. Сподіваюся, зараз набагато більше.

«У НИХ, ЯК І В ДАЛЕКІЙ МОЛОДОСТІ, ГОРЯТЬ ОЧІ...»

Чим мені запам'ятається ця поїздка? По-перше, тим, що вона нагадувала своєрідний «рентген» суспільства.

Важко було не помітити реально існуючий негатив. А він таки був — що б там не казали. Галицьке суспільство вже не те, яким воно було в 1990 році. Тоді ейфорія від близької перемоги впливала практично на всіх. Хіба що колишні енкаведисти та комуністи-ортодокси були невдоволені. Тепер же на ґрунті загального розчарування повилазили зі щілин неприємні, продажні людці. Видно, в усі часи вони були, є і будуть. Мені розповіли, що під час мітингу-концерту в Коломиї (його організував Всеукраїнський комітет захисту української мови), як «Пилп з конопель», височив на люди якийсь тип із «свободівським» прапором та з транспарантами, на яких були нецензурні висловлювання проти Олеса Донія. А ще він роздавав якісь газетки, мабуть, з таким же негативом. Виникла штурханиця, на яку намагалися відреагувати правоохоронці. Проте організатори цієї чекістської «спецоперації» прорахувалися — в ситуації втрутилися прості люди, які все розставили на свої місця. Інцидент було вичерпано, але осад у людей лишилося. Бо ж і надалі житиме серед людей оце нещастя, дивитиметься їм у вічі, ходитиме тими ж вулицями, що й усі... Ні, такі ми надто толерантні до подібної брідоти!

Але саме на фоні таких людей починаєш краще усвідомлювати: Бог не обділив Україну ні геніями, ні героями. Ось тільки ставимось ми до них без належної поваги. Швидко забуваємо зроблене ними добро, забуваємо підставити плече і захистити у важку хвилину... І тільки зрідка доля дає нам шанс віддячити героям сторицею, як це намагається зробити коломиянин (до речі, передплатник «Кримської світлиці»!) Геннадій Романюк. Бо саме він і возив нас з Олесем на власному авто і, мабуть, добряче потовк його на далеко не ідеальних дорогах Коломиїщини... Геннадій і представляв земляка Олеса Донія та нинішнього депутата Верховної Ради, полтавчанина Миколу Кульчинського. Останній спеціально приїхав з Полтави, щоб підтримати молодого побратима. Це був дуже гармонійний дует, попри вікову різницю. Пасіонарність Олеса добре доповнювалася мудрістю і навіть м'якістю Миколи Кульчинського. Цим досягався потрібний ефект, і люди обох слухали уважно. Олесь Доній намагався розповідати про себе детально:

— Вже в 1986 році, на початку так званої «пербудови», я порушував пи-

тання, щоб навчання в Київському університеті велося українською мовою. Для мене це було дикістю, що в університеті імені Тараса Шевченка майже всі предмети на істафці викладалися російською. Потім мене вигнали з університету за «український буржуазний націоналізм», за те, що я спробував зробити диспут про Голодомор. Ми це намагалися організувати з нинішніми уже Сергієм Набокою. Виявляється, на історичному факультеті про таке не мовно було згадувати. Організували, а наступного дня мене вже вигнали за націоналізм. Але я свідомо йшов на це, був готовий і до тюрми... Тому мене тепер активно підтримує Левко Лук'яненко, свого часу засуджений до смертної кари. Або ваш крайнин Мирослав Симчик, відомий в УПА як сотенний «Кривоніс». Також Юрій Шухевич. Вчора мені дали прослухати записані на диктофон слова підтримки від колишнього організатора Норильського повстання Євгена Грицяка. Це люди, які свого часу зробили набагато більше для української справи, ніж я. І я дуже влячний їм за те, що вони підставили своє плече. Я хочу, щоб ви зрозуміли головне: названі мною люди і тепер в бою. Нещодавно, коли утворювався Комітет захисту української мови, мені зателефонував поет Ігор Калинець. Він просив записати його разом з дружиною — Іриною Калинець. Менше ніж за місяць Ірина Калинець відійшла в інший світ... Вона була дуже хворою, але намагалася хоча б силою свого імені підтримати цей патріотичний рух. У людей цієї породи ніколи не опускаються руки! У них, як і в далекій молодості, до останнього подиху є бажання діяти, у них горять очі і відсутній розпач, тому всі ми повинні брати з них приклад.

ПРО ГРОШІ, ГЕБІСТСЬКУ АГЕНТУРУ І МАЛОРОСІЙСТВО...

Практично в кожному селі Олесь Доній розповідав, як йому свого часу пропонували десять мільйонів доларів, щоб він став «тушкою». Прямо говорив про колишніх «помаранчевих» соратників, які за гроші перебігали до іншого табору. Проте загострював свою увагу і на тому, що великою помилкою українських націонал-демократів було те, що вони не переконали суспільство в необхідності провести «люстрацію».

— Питання не лише в грошах і в можливих підкупках, продукуванні «тушок»... Питання і в гебістській агентурі, яка від самого початку суттєво впливала на наш рух, намагається впливати і зараз. На жаль, на відміну від поляків, чехів і прибалтів ми не провели «люстрацію». Тому я знаю лише два приклади за 21 рік Незалежності, коли кадебісти самі зізналися, що вони були заслані до нас. Один з них — це відомий журналіст В'ячеслав Піховшек. Він був засланий до нас в Українську студентську спілку, яку я очолював. Засланий для розвалу, руйнування, підкорення. Ми «вирахували» його ще в лютому 1990 року і відразу викинули... Але тільки через десять років він сам зізнався у співробітництві з КДБ. А потім ще, — про це розповів журналіст Вахтанг Кіпіані, — був керівник Народного Руху з Миколаєва — той згодом також визнав факт своєї співпраці з «органами» і написав покаянного листа, зазначивши, що все-таки обирає для себе українську справу. То це лише два випадки, коли нам стало відомо, бо люди самі зізналися. А стосовно решти ми можемо судити лише за наслідками їхньої «діяльності», бо жодних інших доказів немає. Та часом дуже важко пояснити — чому людина, яка була активним українським патріотом, раптом стає російським шовіністом? Бувало й таке, що людина раптово, за одну ніч, змінювала орієнтацію з проукраїнської на проросійську! Колись дуже відомим рухівцем був Олександр Лавринович, ми всі йому довіряли. Тепер він очолює Міністерство юстиції, а це єдине міні-

стерство, яке могло б поставити шлагбаум мовному закону Колесніченка-Ківалова. Але чомусь він, колишній руховець і ширий український патріот, нічого поганого не бачить в цьому русифікаторському законі. Як це можна пояснити? Але ще більше мене дивує позиція деяких місцевих прикарпатських малоросів. Одна викладачка коледжу мені казала: «Ми ж наших діточок тільки українською навчаємо, а вони ж хочуть вищу освіту мати. А університети на Сході і на Півдні — вони ж там російською... То як же нам, галичанам, бути?»

Уявляєте? Замість того, щоб боронити рідну мову, вона вже готова капітулювати і прислужувати новій владі. Навіть якщо ця влада буде русифікувати...

На ці слова Олеса я, мабуть, відреагував би так само, як і Дмитро Павличко, — тільки прозою. А ось сам поет з цього приводу написав такі рядки:

Не слухай же ти їх,
мій дорогий Донію,
Йди на боротьбу не для плачу і скрут.
Не Київ, не Донецьк,
не Львів, не Коломию,
А дух наш бережи —
державний вічний дух!

Треба сказати, що ті люди, які приходили на зустрічі з Олесем Донієм, починали думати точнісінько так, як і Дмитро Павличко. Олесь уміє запалювати серця патріотів, йому хочеться вірити. А в селі Залуччя Коломиїського району до нас підійшов молодий чоловік і сказав, що звати його Сергій Михайлов, сам він з Росії — з Белгородської області, на Прикарпатті живе вісім років, і за весь цей час у нього не було жодного конфлікту на міжнародному ґрунті... На це Олесь Доній з деяким сумом відповів: «Так, тут не буває... А ось в Одесі українці почувують себе захищеними. Особливо тепер». І розповів про випадок, який стався в одному з ресторанів. Група молодих одеситів зробила замовлення українською мовою. Тоді до них підійшли якісь бритоголові хлопці і зробили їм зауваження: мовляв, понаїхало тут всяких... Україномовні одесити дістали свої паспорти і показали їх російським «нацикам» — як неспростовний аргумент своєї одеської ідентичності. Тоді бритоголові хами повелися так, як і належить російським неонацистам: нервово, в запалі пошматували українські паспорти. Тому, сказав Олесь Доній, українці повинні повсюдно об'єднуватися, щоб захищати свої національні права.

ТЕПЛЕ СЛОВО ПОЛТАВЧАНИНА

Моя розповідь була б неповною, якби не сказав декілька слів про Миколу Кульчинського, який повсюдно супроводжував Олеса Донія. До цієї людини відразу виникає симпатія; я його одразу назвав про себе «м'яким націоналістом». Адже зовні тихий і скромний, а в середині — криця.

«Світличанин» Геннадій Романюк (у центрі) представляє земляка депутата Верховної Ради, полтавчанина Миколу Кульчинського і Олеса Донія

Люди з досвідом таких відразу «читають», а тому й поважають. Микола Георгійович народився на Волині. Його батько був засуджений на 10 років, а коли відбув строк, то органи заборонили жити на малій батьківщині. Тому родина виїхала на Дніпропетровщину, де Микола Кульчинський мав усі шанси сформуватися як «малорос». Однак деякі фактори (патріотично налаштовані батьки, період хрущовської «відлиги») допомогли Миколі сформуватися як українця. Щоправда, саме через цю обставину потім довелося кілька років відсидіти в тюрмі. За «буржуазний націоналізм», звичайно, бо в промислово-регіоні всі такі патріоти були надто помітними і потенційно небезпечними.

Тепер Микола Кульчинський — народний депутат України. Щоправда, до наступного парламенту не балотується, вважає, що вік не той і треба давати дорогу молодим. У нас була можливість трішки поспілкуватися віч-на-віч. Я відразу й запитав: чому ми досі не вміємо і не прагнемо підтримувати своїх кращих? Борців, активістів, духовних світочів. Кращих не знаємо, не цінуємо, не захищаємо. А до найгірших ставимося толерантно. А потім ще й дивуємося: чому наше суспільство таке деморалізоване? Чому люди такі байдужі до власної долі? На моє запитання Микола Георгійович відповів так:

— Я виховувався в християнській родині, тому дуже боляче переживав смерть видатних українців. Пам'ятаю, як помер (покінчив життя самогубством) великий наш письменник Григорій Тютюнник... Шкодував, що не встиг познайомитися з ним, хоч і був у його рідному селі. А хто читав твори відомого дисидента, професора філософії Василя Лісового, який помер нещодавно? Вони, до речі, дуже глибокі — він пише про українську ідею і проблеми глобалізації. Виявляється, там є певні точки дотику, Лісовий не відкидав і не сприймав односторонньо (в чорних тонах) глобалізацію. Це надзвичайно цікаві і актуальні речі! Або книга лівівського філософа Марослава Маринюка «Християнство та українська ідея» — вона має бути настільною книгою для кожного українського політика. Принаймні для тих політиків, які думають про Україну; не для бандюків, звичайно... Зрештою, і Ющенко робив фундаментальні речі, які могли б вивести націю з того стану «загумінковості», в якому вона досі перебуває. На жаль, він був слабким президентом, але це не причина його тепер проклинати і все валити на нього...

Державний апарат, дійсно, не був готовий втілювати в життя його укази. А в деяких регіонах відверто саботував — особливо те, що стосувалося гуманітарної сфери. Це було великою проблемою «помаранчевих» — відсутність якісного управлінського апарату. А в регіонах такий апарат є — він дістався їм у спадок від радянської влади. Я завжди намагаюся об'єктивно оцінювати ситуацію. Подивіться, як почали будуватися дороги! А коли прем'єром була Юлія Тимошенко — дороги не будувалися — все у неї

грошей не було... А ці і гроші знайшли, і будують цілком сучасні автостради. Є й багато іншого, що вони роблять, а «наші» не робили. А звідси й розчарування людей в українській ідеї. Бо не було навіть серйозної мотивації в переході на українську мову. А помітні успіхи в державотворенні якраз були б стимулом — повертатися до витоків і рішуче відмовлятися від колоніальної спадщини. Якщо говорити про державотворення і націєтворення, то щоб оця тотальна байдужість народу зникла як явище (а вона таки може зникнути!), потрібна, перш за все, успішна соціальна політика. Тоді людям легше було б перебороти колоніальні, колонізаторські стереотипи і міфи, які насаджувала російська окупація протягом трьох з половиною століть. Цього не відбулося, тому люди розчарувалися в українській державності, а звідси й розчарування в українських цінностях — особливо в Центрі і на Сході. У 1987 році я організував у Полтаві клуб «Рідне слово», з якого потім постало Товариство української мови, «Просвіта», НРУ, Українська автокефальна церква... І тим не менше проламати стіну тотальної байдужості до самих себе нам тоді не вдалося. Більшість полтавчан і тепер розмовляють російською мовою. Добре, що хоч голосують переважно за опозицію. Тому я тепер не агітую за якусь конкретну партію. А тільки підтримую людей, які багато зробили для української справи, мають мужність і людську гідність. Які не продаються за тридцять срібляків і не стають «тушками». Тому я і підтримую Олеса Донія. Він не продається. Я взяв із собою його диск «Остання барикада», ці пісні в Полтаві ми слухаємо перед кожним патріотичним заходом. Це революційні українські пісні, які піднімають дух...

Потім я попросив Миколу Кульчинського сказати декілька слів для читачів «Кримської світлиці». Микола Георгійович похвалився:

— Крим — це невід'ємна складова частина України, і він завжди буде її дорогоцінною перлиною. Дивовижна природа, чудові люди — російськомовні, україномовні, ввічливі і культурні, є його окрасою і гордістю. Разом з тим, в АРК досі присутнє таке явище, як шахрайство, це стає видно тоді, коли відпочиваючий у спекотний день не може... пройти до моря, щоб покупатися. Скрізь позабудовували — де треба і де не треба! Це все неправедно і несправедливо, фактично, це антидержавна діяльність тих чиновників, які віддають береги моря аморальним «скоробагачкам»...

А щодо «Кримської світлиці», то треба всім миром (Полтавщина, Київщина, Прикарпаття, Волинь, Поділля тощо) її підтримати. Щоб українське слово в Криму поширювалося і звучало повноголосом. І обов'язково знаходило відгук у серцях мешканців півострова — українців, росіян, кримських татар... Думаю, що й ми на Полтавщині зробимо передплату «Кримської світлиці», щоб вона доносила правду про Крим також і до полтавчан.

Сергій ЛАЩЕНКО

Коломия — Львів

Олесь Доній з «прикарпатським росіянином» Сергієм Михайловичем, який запевняє, що в Україні його «національно» ніхто і ніяк не притісняє

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКА ДВОМОВНІСТЬ У ПОСТРАДЯНСЬКОМУ МІСТІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ВІННИЦІ)

У сучасній лінгвістиці помітним є інтерес до двомовності як явища, що є типовим для багатьох країн, які тривалий час перебували в колоніальній залежності. Особливо гостро проблема білінгвізму проявилася в пострадянських країнах, що засвідчують дослідження Г. Хоган-Бруна, М. Рамоніє (аналіз здійснено на прикладі балтійських країн) [5], І. Дубовицької та Р. Салімова (огляд проблеми мультилінгвізму на пострадянському просторі) [6], Л. Масенко та Л. Біланюк (з'ясовано причини білінгвізму в Україні, окреслено основні проблеми, пов'язані з домінуванням російської мови в українському політичному середовищі) [2; 4].

У нашому дослідженні ми аналізуємо мовну ситуацію, спричинену зовнішніми та внутрішніми чинниками у пострадянському місті Вінниці (Центральна Україна).

Українсько-російська двомовність в Україні — це наслідок тривалого тиску на українську мову впродовж усього періоду колоніальної залежності, в яку потрапила наша країна, починаючи з Переяславської ради 1654 року. За часів Радянського Союзу проблему двомовності в Україні розглядали виключно як позитивне явище, і факт масового використання українців російської мови у статусі офіційної трактували як досягнення політики комуністичної партії.

Минуло понад 20 років від часу здобуття Україною Незалежності, а це означає, що відбулося чимало змін, які зачепили мову, і цьому є ряд причин: по-перше, держава взяла курс на націоналізацію усіх сфер, особливо це стосується освітнього та культурного простору (впровадження української мови як державної на офіційному рівні); по-друге, розпочалося інтенсивне соціальне розшарування, тобто з'явилися нові соціальні групи, які диктують іншим свої умови (включно і в мовному питанні); по-третє, змінився етнічний склад міст, пов'язаний з масовим виїздом за кордон представників деяких національних меншин (переважно євреїв та росіян); по-четверте, відбулася комерціалізація багатьох сфер, у яких мовне питання є визначальним фактором (професійна та художня література, періодика, Інтернет-ресурси, музика, радіо та телебачення); по-п'яте, проявився психологічний фактор, спричинений комплексом маргінальної особистості, яка намагається перейти в інший соціальний стан, відмовившись від мови, якою користувалася раніше (української), перейшовши на мову «міську» — російську; по-шосте, триває інерційний процес, пов'язаний з тривалим формуванням стереотипу про неможливість використання української мови в багатьох сферах життя. Особливо це стосується еліти, яка тривалий час повинна була говорити — навчатися — творити іншою, «культурнішою» (тобто російською) мовою. Не винятком стало і місто Вінниця (360 тисяч жителів) — обласний центр Вінницької області, в якому є помітною парадоксальна ситуація, коли носії української мови в міському середовищі змушені переходити на російську.

Під час проведеного нами опитування (станом на січень 2012 року) були поставлені питання, на які відповіли 600 респондентів віком з 13 до 80 років, що належать до шести соціальних груп — школярі (13-17 років), студенти вищих навчальних закладів, бізнесмени, держслужбовці, працівники сфери обслуговування та пенсіонери. Мета опитування — з'ясувати умови контактування мов, визначити показники їх використання, окреслити сфери і ситуації спілкування та виділити зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на домі-

нування кожної з мов у певних сферах.

Результати опитування засвідчили надзвичайно високий мовний конформізм жителів міста Вінниці. Попри те, що 83% опитаних з різних соціальних сфер визнали рідною мовою українську, однак спілкуються з рідними українською 75%, а переважна більшість з них сторінку в соціальних мережах веде російською мовою — 72%.

Помітним є вплив міста на студентів, які приїхали з периферії. Вони визнають рідною мовою українську, з рідними спілкуються українською, а з друзями у місті переходять на російську (22% від опитаних). Порівняння результатів двох опитувань (Рідна мова для респондентів та Спілкування з друзями), засвідчує, що виразним є домінування російської мови як мови міжособистісного спілкування в міському середовищі.

Найменші конформними у мовному питанні є пенсіонери: 59% вважають рідною мовою українську і 60% спілкуються з друзями українською, натомість 19-20% учнів, студентів та бізнесменів, які вважають рідною мовою українську і спілкуються з рідними українською, у спілкуванні з друзями переходять на російську.

Важко конкурувати українській мові у сфері засобів масової інформації, наприклад, сторінки Інтернету з російською мовою читають 72% опитаних, краща ситуація з періодикою — 66% опитаних читають українською мовою, це за умови, що в усіх опитаних нами кіосках, де продається преса, ситуація виглядає явно не на користь української мови: газет російською мовою — 77%, журналів російською мовою — 96%, місцева преса пропонує 54% російськомовних газет і 46% — україномовних. По-різному відбувся розподіл у сфері літератури: 49% респондентів читають художню літературу українською, а професійну літературу українською купують 63% (переважно школярі — 78%, студенти — 89% та держслужбовці — 94%, натомість російською читають пенсіонери — 79%, бізнесмени — 54%, працівники сфери обслуговування — 52%).

Проведене нами дослідження засвідчує відносний зв'язок між національністю мовця та мовою, якою він користується як у побуті, так і поза домівкою (за даними перепису 2001 року у м. Вінниця проживає 87,2% українців, 10,2% росіян та 2,6% інших національностей — поляків, білорусів та євреїв) [1; 3].

На особливу увагу заслуговують зовнішні чинники, а не внутрішні бажання мовця користуватися певною мовою. До зовнішніх чинників насамперед відносимо мовну ситуацію, продиктовану урбанізованим соціумом, а також інформаційний простір, який існує на сьогодні у місті (радіо, телебачення, преса, книгарні, реклама). Українська мова домінує в офіційній та навчально-діловій сферах (нею користуються в офіційних установах, школах, університетах — 80% респондентів), однак частково програє у сфері міжособистісного спілкування (70% респондентів користуються українською) та суттєво програє в інформаційній сфері (Інтернет — 28%, художня література — 49%, телебачення — 47%, періодика — 66%, професійна література — 62%), а також у музичній сфері (58% респондентів надають перевагу російськомовній музиці).

Загалом вінничани толерантно ставляться до проблеми мови: майже половина опитаних не помічає ніякого тиску на жодну з мов (45%), хоча більше третини визнає тиск на українську мову (37%).

Більшість респондентів визнали, що у Вінниці інформаційний простір переважає українською мовою (69%), а у питанні, яка мова повин-

ПРО АВТОРА. Тарас Павлович Ткачук, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, учитель-методист.

Народився 1974 року в селі Уладівці Литинського району Вінницької області. Школу закінчив з золотою медаллю. У 1990 р. вступив до Вінницького педагогічного інституту ім. М. Островського на філологічний факультет, який закінчив у липні 1995 р., одержавши диплом з відзнакою учителя української мови і літератури та англійської мови.

15 років працював учителем української мови та літератури.

Учасник 12 всеукраїнських та міжнародних конференцій (США, Румунія, Польща, Данія, Німеччина). Автор 35 науково-методичних публікацій. Голова правління Вінницької обласної громадської організації «Центр освітніх технологій».

на мати статус державної, 90% вважають, що українська. У ставленні до мови суттєво вирізняються відповіді пенсіонерів, 16% яких хочуть мати державною мовою російську, а 11% — дві мови — українську та російську. У цих питаннях помітним є зв'язок між національністю респондента та його ставленням до статусу мови на державному рівні: росіяни категоричні у цьому питанні і вважають, що державною мовою має бути лише російська (82% від опитаних).

Проаналізовані відповіді на запитання, якою мовою респондент відповідає, якщо до нього звертаються українською або російською мовою, засвідчили вільне володіння практично усіма жителями міста Вінниці обома мовами: на звертання українською відповідають українською 92%, а на звертання російською відповідають російською 74% опитаних.

Отже, помітним є асиметричний характер розвитку української та російської мов в умовах урбанізованого соціуму в місті Вінниці (Центральна Україна). Більшість зовнішніх та внутрішніх факторів сприяють інтенсивному розвитку російської мови практично в усіх сферах, окрім офіційної та навчально-ділової, які після ухвалення нового закону про мови так само приречені на суттєве звуження.

Тарас ТКАЧУК

м. Вінниця

Література:

1. <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/vinnycya/>
2. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколониальний вимір / Л. Масенко. — К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004 р. — 163 с.
3. Перший всеукраїнський перепис населення 2001 року / Відп. за вип. В. Б. Моїсєєв, Л. А. Рочняк. — Вінниця, 2004. — 136 с.
4. Bilaniuk, L. (2005) Contested Tongues: Language Politics and Cultural Correction in Ukraine. Ithaca, NY: Cornell University Press.
5. Hogan-Brun G. Changing Levels of Bilingualism across the Baltic Gabrielle / Hogan-Brun & M. Ramoniene Bilingual education and bilingualism Vol. 7, No. 1, 2004.
6. Multilingualism in Post-Soviet Countries, edited by Aneta Pavlenko, — Great Britain, 2008, — 234 p.

ГОЛУБКА НА КРИЛАХ РУШНИКІВ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Це була велика, неординарна, талановита особистість, яка рукотворно творчість народу довела до рівня мистецтва, створювала орнаменти і вишивала з них композиції так, немов малювала. Син Вадим Михайлович Роїк, заслужений працівник транспорту України, допомагав їй з організацією виставкових турів по Україні і за кордоном. І весь світ створену в домашніх умовах красу побачив у кращих експозиційних залах, дізнався, який високий рівень у народного мистецтва вишивки України.

Виступаючи — представники органів влади, Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, Сімферопольської міської організації «Просвіта», друзі, учні вишивальниці згадували, як на одну з виставок, організовану в Києві у перші місяці після чорнобильської катастрофи, прийшов тодішній перший керівник Української республіки В. Щербинський. Проходячи по залу за екскурсоводом, він зупинився біля вишивки Віри Роїк.

— Хто автор? — запитав.

— Це — самодіяльність, — хтось сказав.

— Ні, це вище, — заперечили інші. — Віра Роїк — народний майстер.

Своєю творчістю та унікальною особистістю майстриня здивувала і водночас порадувала тульську українську громаду «Хортиця», сказав на відкритті пам'ятника її голова Микола Мих. Журналіст за професією, він познайомився з українською вишивальницею в 2006 році, коли вона приїхала в російське місто Тулу з виставкою «Український рушничок» у рамках культурного співробітництва між Міністерством культури АРК і департаментом культури Тульської області. Виставка користувалася великим успіхом у жителів міста. Вони захоплювалися експонатами, вчилися в української майстрині новим технікам вишивки.

— Ми кілька років листувалися, писали про Віру Роїк та її творчість у своїй пресі, — згадує він. — А останнім часом оформили куточок з її листами, фотографіями і вишивками. Матеріали про неї є в обласному художньому музеї. Коли проводяться Дні нашого міста, розповідаємо про неї всім, як про людину, що може бути зразком для інших у житті. Стенд про Віру Роїк демонструвався на обласному фестивалі національних мистецтв, який проходив під девізом «Країна в мініатюрі».

Недавно в Крим приїжджали з Польщі колишні студентки Таврійського національного університету ім. В. Вернадського, що в період навчання були її ученицями Віри Роїк. Вони з вдячністю за науку згадують її,

про що написали в книзі відгуків у Музеї історії міста Сімферополя, де про неї оформлено куточок.

Експозиція про Віру Роїк готується нині і в Краєзнавчому музеї Мелітополя Запорізької області, де вона побувала з виставками. Про це повідомив голова міського товариства краєзнавців Володимир Резнік.

Зірка Віри Роїк, що сяяла світилом першої величини на небозводі рукотворного народного мистецтва, не згасла. Її прекрасні диворушники ваблять на нових виставках, чарують своєю красою, а створені нею узори втілюються на полотні учнями. Вони продовжують плекати і розвивати це древнє мистецтво рукоділля новими сучасними мотивами.

Міністерство культури АРК з наступного року розпочинає проводити всекримські біенале української вишивки ім. Віри Роїк, що, як сподіваються організатори, об'єднають під своїм крилом у вінок усі слов'янські народи, а конкурс набуде статусу всеукраїнського і міжнародного. Триває реалізація й інших заходів Верховної Ради Автономної Республіки Крим з увічнення пам'яті Героя України Віри Роїк. Юрій Лаптев, директор Кримського етнографічного музею, назвав точну дату відкриття на базі свого закладу музею української вишивки ім. Віри Роїк як самостійного підрозділу з окремим входом — 15 листопада нинішнього року.

Присутні на відкритті надгробного пам'ятника Віри Роїк, що відбулося з ініціативи та за участі родини 5 жовтня, в день другої

Скульптор Ірина Дацюк

річниця з часу її поховання, хвилиною мовчання вшанували пам'ять про неї. До його підніжжя покладено квіти.

Кожна людина смертна. Однак вогонь натхнення, що палав у серці Віри Роїк, любов до України, яка сяяла всіма кольорами на її вишивках, зробили її ім'я безсмертним. Від них світ стає людянішим, добрішим.

Валентина НАСТІНА

Фото О. Носаненка

Вадим Роїк

ПОЗОЛОТА РОКІВ...

Артистів, музикантів, художників та інших фахівців культури часто називають людьми-святком. Їхня участь у програмі навіть найсерйознішого ділового форуму означає, що в ньому обов'язково будуть у перервах роботи години дозвілля з вернісажами картин і фотографії, супроводами класичної та інструментальної музики, а в урочисті хвилини відзначення передовиків разом із словами привітань прозвучать пісні у виконанні популярних співаків. Їх чекають, зустрічі з ними завжди раді на презентаціях, конференціях, семінарах...

Минули роки. І тепер уже в статусі дідуся і бабусь колишні кумири публіки, законодавці моди на сцені, без яких не обходився у Криму жоден концерт, зібралися в республіканській універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка на свій «голубий вогник» «Які наші роки». Приурочений до Міжнародного дня людей похилого віку, який відзначається в усьому світі 1 жовтня, він став ще одним приводом для зустрічі людей творчих, натхнених, які давно співпрацюють одне з одним: пишуть пісні, вірші, сценарії, проводять конкурси і фестивалі.

— Завдяки вам закладено фундамент, на якому ми можемо розвиватися як галузь, — сказала, звертаючись до ветеранів, міністр культури Автономної Республіки Крим Альона Плакіда.

Міністерство продовжує співпрацю з ними і в похилому віці, поєднуючи їхні знання, професійні вміння і життєву мудрість з енергією та запалом молодих культурно-освітніх працівників. Їх знають як творців та організаторів хорошого настрою, цікавого проведення дозвілля і відпочинку кримчан та гостей півострова. А в цей день своєю усмішкою та проявом інтелекту в усій красі вони ділилися з колегами.

Ведуча зустрічі — заслужений працівник культури України, лауреат літературної премії ім. А. Домбровського Любов Герасимова, як колись народна артистка Союзу РСР Валентина Леонтьєва у передачі «Від усієї душі», представляла учасників свята із своїми влучними, теплими і дружніми коментарями-зарисовками. І першою у слайд-шоу на великому відеоекрані посередині залу з'явилася фотографія Людмили Фалькович. Сама вона не змогла прийти, бо хвороба позбавила її останніми роками можливості пересуватися навіть у межах квартири. Однак пам'ятають, яким відмінним фахівцем вона була в бібліотеці ім. І. Франка, як багато років вела дамський салон «Ридиколь» в республіканському єврейському товаристві «Яд Езра» («Рука допомоги»), а прикута до ліжка, не

втрачаючи оптимізму, почала писати вірші.

У поезії вона словесною римою закарбувала з прожитого історичного проміжку часу те, що пам'ятала і любила, як із щасливого дитинства йшла назустріч долі, із скількома чудовими і талановитими людьми подружилася. А її «Реквієм по каштанах на вулиці Горького» у Сімферополі — немов живописний етюд з натури, що відкривався з вікон будинку, в якому колись знаходилася бібліотека. За сприяння Всеукраїнського інформаційно-культурного центру лірику Л. Фалькович видано цього року збірку «Калейдоскоп», поезії з якої, добрі, теплі та світлі, прочитала на вечорі представниця єврейського товариства Олександра Жорницька.

У різних напрямках суспільної і мистецької діяльності реалізує себе письменник і фотохудожник з Севастополя Костянтин Свиридов. На старість потрібно дивитися, як на момент і можливість вдосконалитися, — говорить. Він пише вірші, керує товариством «Тверезий Севастополь». Недавно, наприклад, його члени з групою учасників літературної студії — всього більше двадцяти чоловік провели екологічну акцію очищення від сміття берегової зони мальовничого озера, розташованого за Інкерманським Свято-Климентівським печерним монастирем. К. Свиридов прочитав уривки з нової поеми, над якою нині працює, і подарував бібліотеці свою фотокартину — вечірній кримський пейзаж.

У свої 89 років продовжує творчу діяльність композитор Дмитро Малий, якого працівники сфери культури знають як чудового педагога і багаторічного директора Кримського культурно-освітнього училища. Створений ним «Марш Сімферополя» прозвучав для присутніх у запису двома мовами — російською та українською.

— Все, що хотів зробити для дітей, я написав у своїх 28 книгах, — сказав у виступі на вечорі письменник Іван Мельников, 85-річчя від дня народження якого нещодавно було урочисто відзначено в Будинку офіцерів Сімферополя.

Він, полковник медичної служби Військово-Морських Сил України, дослудив і здійснив документально-художній запис подвигу п'ятдесяти юних героїв Великої Вітчизняної війни, за що удостоєний багатьох державних і літературних відзнак Криму, України та Росії.

З повагою називалися імена людей, які не зменшують трудової активності і після виходу на пенсію. Зокрема, новому приміщенню палацу книги — бібліотеці ім. І. Франка — п'ять років, і весь цей час ключі від нього надійно тримає в своїх руках Людмила Дроздова. Багато років клубом ветеранів війни і праці «Вогник» Сімферопольського міського будинку культури ім. Т. Шевченка керує хормейстер Світлана Лавренюк. За увагу до

ветеранів і ведення передачі «Пам'ять» висловлено вдячність директору творчого об'єднання «Радіо «Крим» Олені Резевич.

З осінньою позолотою порівнювали другу піввікову частину життя людини, осягнувши мудрість і багажем практичного досвіду, поети Володимир Терехов та Ольга Голубева, а співведучий зустрічі Аркадій Вакулєнко, заслужений артист АРК, автор кількох поетичних збірок гумору і сатири, в життєвій амплітуді «то падаєш, то летиш» рекомендує чоловікам частіше дивитися в очі своїм дружинам, близьким людям, говорити їм ласкаві, ніжні слова.

А яка зустріч за чашкою чаю з тістечками, цукерками і фруктами буває без пісні, танцю? Ці традиційні форми культурно-освітньої роботи поєднала в своєму музичному творі «Осінній танець» автор і виконавець, заслужена артистка АРК Лариса Тимофєєва, а член міського клубу «Вогник» Віктор Троценко у власних бардівських піснях під гітару передав таке ж гаряче биття сердець своїх ровесників, як і в молодості.

Ім дарували квіти, а вони роздавали автографи, немов і не було за спиною багатьох років... Значить, з публікою розлучитися рано і життя на сцені триває.

Валентина БЛІНОВА

УДАРМО В УСІ ДЗВОНИ, БРАТОВЕ! ДО ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕСИ

«Облога «Кримської світлиці» — під таким заголовком в газеті «Літературна Україна» письменник, лауреат Шевченківської премії Петро Перебийніс звернувся з полум'яним закликом до українства — підтримати нашу газету та інші національні патріотичні видання. З ширною влчачністю передруковуємо цю статтю-заклик, дозволивши собі лише незначні скорочення та заголовок (до речі, з тексту самого автора), який спонукає до дії. Бо саме завдяки діям і позиції людей, відповідальних за долю української культурологічної періодики, «Світлицю» (і не лише її одну!) справді вдалося витягти з прірви й облоги і вона вже більше року виходить «досвічується» до своїх шанувальників. А щоб їх, шанувальників, було більше і ніяка облога українським виданням не загрожувала — дослухаймося до шановного автора!

Чи бували ви у «Кримській світлиці»? Чи знаєте ви газету з такою метафоричною назвою? «Знаємо, знаємо!» — неодмінно пролунають голоси з різних куточків України. І це будуть переважно письменницькі голоси. А для читацького загалу ту «Світлицю» на сім замків зачинено. Та й для письменників, на жаль, вона недосяжна. Бо що ми знаємо про цю газету? Що це єдине у Криму рідномовне видання?..

З доброї руки славного нашого колеги Данила Кононенка мені пошастило — номер за номером — перечитати цілий масив газети. Враження приголомшливі! Це справді всеукраїнський національний друкований орган. Тут ви знайдете і загальнодержавну інформацію, і добрі вісті з багатьох областей. Тут ви зустрінете вагом, принципові матеріали, спрямовані на захист наших духовних цінностей. Левова частка, зрозуміло, належить публікаціям про життя морально пригноблених українців Криму. І не тільки українців, а й татар, кримчаків, караїмів, представників інших національних меншин. Та біда в тому, що газета до них не доходить...

Мене як професійного журналіста давно хвилює проблема захисту, підтримки, утвердження в житті держави істинно національної преси. Здається, ми вже виростили з незалежницьких пелюшок. Ми вже більш як двадцятилітні. Час минає, а нічого ж не міняється. Не так багато в нас українських за духом видань. Та й ті ледве дихають у безповітряному просторі, у приглушеній атмосфері байдужості. Ми традиційно нарікаємо на ворогів і не оглядаємося на себе. Чи може жити газета з мізерним тиражем? Звісно, ні. А від кого той наклад

залежить? Та від нас, дорогеньких, таких свідомих, патріотичних і взагалі найкращих у світі. Тож отяммося, співвітчизники! Нас десятки мільйонів. Досить кожному третьому труснути калиткою — і преса українська стане мільйонником, а всі ми — мільйонерами. Мільйонерами духу.

Кажете, нічого читати? Тоді ковтайте на здоров'я жовто-жовчине читиво, захищайтеся брудом, кров'ю, розпустою. А чиста, привітна «Кримська світлиця» марно волатиме в безнаціональній пустелі. Але вона все ж таки волає! Волає на всі обрії України, та й далеко за обрії. Ось тільки деякі адреси її слова. Львів. Степан Вовканич. «Без яких стовпів не обійтися українству?» Київ. Григорій Донець. «Павло Тичина — лицар рідної мови». Донецьчина. Ірина Молчанова. «Маріуполь відкриватиме Маркіяна Шашкевича». Сімферополь. Валентина Настіна. «Історію України досліджують у Торонто». Пошукова амплітуда редакції на диво широка. У далекий Стопчатів на Івано-Франківщині вирушила молода журналістка Юлія Качула, щоб розказати кримчанам про відкриття та освячення пам'ятника сотенному УПА «Гамалії». Та ще й викликала там на одвертий діалог самого Дмитра Павличка.

Творчі ідеї, як небесна повінь, вирують над «Кримською світлицею». Тільки тут змогли таке придумати: повністю відтворити епохальні публікації перших шістдесятників, яких півстоліття тому відкинула «Літературна Україна». Уже з'явилися у «Світлиці» гомова добірка Миколи Вінграновського «З книги першої, ще не виданої» та грандіозна поема Івана Драча «Ніж

у сонці» разом із ґрунтовними передмовами Данила Кононенка. Набуло розголосу і всеукраїнське дослідження «Мова вивісок» Сергія Лашенка. За його результатами газета в кількох номерах подала гострі, безкомпромісні матеріали на що дражливу тему. А ще ж відкриває «Світлиця» напівзабуті архіви, і ми читаємо знаменитий трактат Євгена Маланюка «Малоросійство», півкової давності статтю Юрія Шевельова «Москва, Маросейка», ранне оповідання білоруського класика Василя Бикова «Поєдинок», цінні дослідження кримського періоду життя Степана Руданського та Максима Богдановича, які знайшли вічний спокій у кам'янистій ялтинській землі.

Залишається сказати, що під лагідним крилом «Кримської світлиці» весело нуртує, видзвонює живильною водою срібногоседитяче «Джерельце», і цього досить буде, щоб наочно побачити, які чудеса творять негавомні, талановиті наші побратими, фундатори цікавої газети...

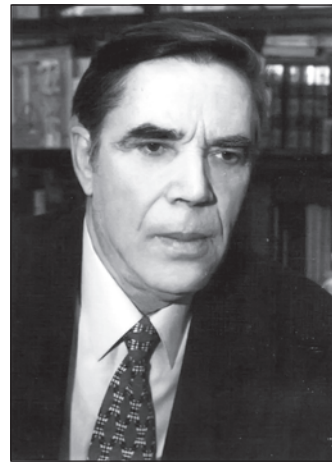
Мені хочеться звернутися до Національної спілки письменників, до всіх творчих спілок України, життя яких постійно висвітлює непокірна «Кримська світлиця». Удармо в усі дзвони, братове! Підтримаймо рідну «Світлицю». Не даймо їй пропасти, загубитися в каламутному інформаційному океані.

Сотня партій у нас. І всі йдуть до народу не тільки з вилами в руках і не з порожніми кишенями. Хтозна, де лиш беруться ті жадані «бала», що течуть зеленою рікою. Але досить вам, панове, кожному відмовитися бодай від одного кількометрового бігборда — і заощадженої «капусті» вистачить на сотисячну передплату «Кримської світлиці» та інших національно свідомих видань.

Не смійтеся, шановні! Не такі вже ми наївні, як декому здається. Вважаймо ці відчайдушні заклики поетичними, романтичними чи бозна-якими. Тільки сиднем не сидімо! Гукаймо в задушливий простір! Може, хтось-таки й відгукнеться.

Петро ПЕРЕБИЙНІС,
лауреат Національної премії
України імені Тараса Шевченка
«Літературна Україна», № 37,
27 вересня 2012 р.

Петро Мойсейович Перебийніс народився 6 червня 1937 року в мальовничому селі Слобода Шаргородська, що на Вінниччині. У 1956 році закінчив Шаргородський сільськогосподарський технікум. А після військової служби у 1959 р. вступає до Львівського державного університету ім. І. Франка на факультет журналістики. Далі — праця в районних, обласних та республіканських виданнях. Очоловав видавництво «Дніпро», редагував «Літературну Україну», журнал «Київ». Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, член Національної спілки письменників України. Зараз на творчій роботі. У доробку поета більше 17-ти книг, найголовнішими з яких є: «Червоний акорд» (1971), «Високі райдуги» (1973), «Передчуття дороги» (1975), «Світловий рік» (1982), «Присягаю Дніпром» (1985), «На світанку роси» (1997), «Пшеничний годинник» (2008).

Петро ПЕРЕБИЙНІС

КОБЗАРЕВА ЗОРЯ

Доле, офіру прийми,
бодем дарма не карайся!
Сонцем зринає з п'ятьми
віще обличчя Тараса.

Бачу чоло вогняне,
і ворухнутись не могу.
Голос питає мене:
«Що там у тебе, небоже?»

Очі такі молоді
дивляться в душу зігріту.
Мовчки стою на суді
перед рядком Заповіту.

Вітер між отчих печей
свище на згарищі знову.
Світить очам і пече
бодем роздмухане слово.

Немає хати, де Тарас
долівки вперше доторкнувся
малими босими ногами.
Та є ота земля свята —
земля з Тарасової хати.
Над поверхами, де землі нема,
де ближче серцеві до неба,
у полотнянім вузлику злетіла
земля з Тарасової хати.
Коли у віщій тиші до грудей
я вузлик заповітний пригортаю,
мені у серце стукає вона —
земля, на хліб і сіль багата,
земля з Тарасової хати.

У КАЗЕМАТІ

Душа уже не може
збороти цей туман.
Тут милості вельможні
і золотого оман.

Тут марне опиратись.
Темницю аж трясє.
Скорись! Ми імператор.
Ми бог. Ми дух. Ми все!

Та німбом сяє ангел
над кручею чола.
За ґратами благально
видзвонює бджола.

Дзуминко, звідкля ти
в цих нетришах імлі?
Невже тебе крилята
з Надросся принесли?

Іскринкою живою
надія виграє.
Над чорною Невою
Дніпро у серце б'є.

Вечір вишитий зірками.
Сидимо під рушниками.
Квітне вишня-подольянка.
Тітоньки у вишиванках.
Я між ними вичитую:
«Зоре моя вечірняя»...

Над моєю душею,
над листком «Кобзаря»
захід сяє вишнево.
Тиша. Вечір. Зоря.

Вольниця нещасна
засмутилася.
Болю наш, Тарасе,

Своїм високим поетичним словом Петро Перебийніс намагається очистити людей від скверни буденщини, вселити віру у торжество правди і справедливості. Поет закликає народ «не захилятися намумом», що виповзає з усіх щілин сьогоднішнього нашого життя. Суворий і мовчазний у житті, Петро Перебийніс «ніжний і тривожний» у творчості. Найкраще сказав про П. Перебийноса побратим по перу Іван Драч: «Перебийноса знаю ціле життя. Вражає і вражає своєю цільністю, цілеспрямованістю, організованістю. Спершу думав написати і вже був написав: Петро схожий на підбитого птаха. А згодом роздумав. І написав би так: Петро схожий на птаха, якого намагалися підбити, але він вижив і не здався, і живе».

Євген ПШЕНИЧНИЙ

є в нас ти —
і все!

Вітер часолету
мчить у засвіти.
Віщій наш Поете,
свічку засвіти!
Зблисни над знімлим
словом з-під поли.
Злісного Золя
гнівом підпали.

І скажи оспалим
пасинкам доби,
щоб не поспали
попелом чуби.

Щоб не зашивали
дратвою роти.
Щоб не забували
грати і дротис.

Слово непогасне
наймитів трясє.
Воленька, Тарасе!
З нами ти —
і все!

ЗАЛІЗНИЙ ЛЬДОВИК
Він сунеться, залізний льодовик.
Ніщо його не може зупинити.
Він сунеться на гори і долини,
на води, на степи, ліси, діброви,
на отчі кладовища, на кургани,
на думи, на пісні, казки, легенди.
Він сунеться, залізний льодовик.
Він сунеться на канівську святиню,
на Хортицю, на вольницю

козацьку.
Він горне землю-матінку під себе,
на горло вже Дніпрові наступає.
Він сунеться, ладен і Чорне море
розхлюпати, розбризкати

у безвість...
Він сунеться, залізний льодовик.

Зупинився час урочий,
і задумався Тарас...
Озовися, наш пророче,
з безневості до нас!

Засвітилася біловесним
ореолом кризь дими.
Заповітом піднебесним
серед волі заграми.
Яничарство навесніє,
глушить мову гомінку.
Зачекались ми Месії
у терновому вінку.

Чайка голосом Пегаса
марно квилить на льоду.
Батьку, Господи Тарасе,
дай нам силу молоду!

Дай нам полум'я живого
у знеможені слова.
Хай розвіється тривога,
як пороша снігова.

Хай проміння веселкове
збудить серце крижане
і за вільні виднокола
холоднечу прожене.

Слово крицею кресала
Божу іскру добува.
Воскресає і скресає
тужна пісня вікова.

Дай, Тарасе, бурелому,
щоб сахнулася орда!
Зачекалась перелому
і жадає грому, грому
наша воля молода.

ШАНОВНІ ЗЕМЛЯКИ! УКРАЇНЦІ! ЗВІЛЬНИМО УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, ГАЗЕТУ, КНИГУ, КУЛЬТУРУ, ДУХОВНІСТЬ З-ПІД ОБЛОГИ ВЛАСНОЇ БАЙДУЖОСТІ Й ЧУХРАЇНСТВА! КУПУЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ПРОПАГУЙТЕ, ПІДТРИМУЙТЕ РІДНЕ, УКРАЇНСЬКЕ!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» — 90269. Вартість передплати: 1 місяць — 9,27 грн.; 3 місяці — 27,21 грн.; 6 місяців — 52,77 грн. Передплатити «Кримську світлицю» не лише для себе — зробіть подарунок своїй школі, бібліотеці, рідним, знайомим: чим більше в українського друкованого Слова буде шанувальників, тим надійнішим буде його майбутнє! Адреса редакції: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 14. Тел.: (0652) 51-13-24, (050) 957-84-40; ел. пошта: kr_svit@meta.ua; Інтернет-сторінка: http://svitlytsia.crimea.ua

ф. П-1		Державний комітет зв'язку та інформатизації України	
		АБОНЕМЕНТ	
		На газету 90269	
		журнал (індекс видання)	
		«Кримська світлиця»	
		(найменування видання)	
		Кількість комплектів	
		на 200 ___ рік по місяцях	
		1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	
		Куди (поштовий індекс) (адреса)	
		Кому (прізвище, ініціали)	
		ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ	
		На газету 90269	
		журнал (індекс видання)	
		«Кримська світлиця»	
		(найменування видання)	
		Вартість передплати _____ грн. _____ коп. Кількість комплектів	
		Вартість переадресування _____ грн. _____ коп. _____	
		на 200 ___ рік по місяцях	
		1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	
		поштовий індекс _____ місто село _____	
		код вулиці _____ область _____	
		буд. _____ корп. _____ кв. _____ район _____	
		вулиця _____	
		прізвище, ініціали _____	

УКЛІН ВАМ, УЧИТЕЛЮ!

Валентина Федорівна Грицівна народилася у місті Первомайську Одеської області (нині Миколаївської). Батьки — Ніна Яківна та Федір Ілліч — щирі українці. Дід, материн батько, був священником. Після закінчення школи вступила до Сімферопольського педагогічного інституту імені М. В. Фрунзе (нині ТНУ ім. В. І. Вернадського) на філологічний факультет. Навчалася на відділенні української філології, який тоді щойно відкрився, у хороших викладачів. У 1966 році закінчила інститут і за направленням приїхала до Сімейзу викладати українську мову і літературу в школі. Саме тоді в Криму тільки починали вивчати українську мову, треба було молодій вчительці зуміти викликати цікавість, інтерес до української культури, знайти підхід до дітей та батьків.

— Готуючись до першого уроку, — пригадає Валентина Федорівна, — дуже хвилювалася, всю ніч не спала. Був восьмий клас, діти не звертали увагу. Тоді вирішила говорити тихо, почали прислухатися, замовкли.

— Ми всі — люди: ви — молодші, я — старша, закінчила інститут, — говорила вона до дітей. І діти слухали, ставилися з повагою. А вона ніколи не ображала їх ні словами, ні вчинками. Завжди знаходила до них підхід. Усе своє трудове життя Валентина Федорівна віддала Сімейській школі, її учням, улюбленій справі виховання і навчання.

Крім основної роботи в школі вела гурткову, з учнями здійснювала театралізовані постановки творів українських письменників, готувала концертні та конкурсні програми. Виступи гуртківців у Сімейському клубі медпрацівників завжди збирали повний зал, особливо, коли ставили Шевченкову «Наймичку». Тоді у ролі наймички виступала Олена Іванищенко, талановита дівчинка, яка своєю грою змушувала глядачів і плакати, і сміятися. Багато було творчо обдарованих дітей, яскравих талантів серед гуртківців. Свої постановки показували в Ялті, багатьох селищах на узбережжі. «В усьому дуже допомагали батьки, — пригадає Валентина Федорівна, — юним акторам самі шили костюми». Вчителька піклувалася

про те, щоб учні любили і знали рідний край, його історію та культуру. Постійно організувала подорожі по Криму та за його межі. Возила дітей до Севастополя, Сімферополя, Євпаторії, у Саки, Керч, побували у Києві, Москві, Ленінграді, Одесі та інших містах, відвідували літературні музеї, визначні місця.

Крім того, Валентина Федорівна організувала дітей для створення музею М. М. Коцюбинського в Сімейзі та проведення там екскурсій. Учні зацікавилися (були і хлопчики, і дівчатка), їм дуже подобалося проводити екскурсії для школярів та відпочиваючих. У музеї були оформлені стенди, зібрана література. Серед активістів вчителька пригадає Наталю Устиянську, Надю Гордєєву та інших вихованців. Тоді музейна кімната була майже порожня, і вчительці разом з учнями довелося очолити справу створення експозиції. Музей і тепер збагачує свої фонди, розширює експозицію, займається дослідженням життя і творчості українського письменника М. М. Коцюбинського, приймає відвідувачів. Тоді за музейною кімнатой доглядала працівник бібліотеки. Тепер Валентина Федорівна щиро радіє з того, що музей постійно працює, розвивається, поповнюється новими матеріалами — справа продовжується.

Сімейз... Тут пройшло життя, яке вчителька віддала школі і дітям. Тут склалася дружна сім'я. Чоловік, Микола Степанович, родом із Львівщини, був музикантом, грав на трубі у духовому оркестрі в клубі медпрацівників, брав участь у всіх святкових заходах. Виростили трьох дітей. Дочка Ніна та син Віктор із сім'ями живуть у Сімейзі. Сама ж Валентина Федорівна, вийшовши на пенсію, поїхала на Миколаївщину до матері, де тепер і мешкає, доглядає батьківську садибу.

А коли є нагода відвідати Сімейз, буває і в школі, і в музеї, яким віддала стільки творчих сил і наснаги. І колишні учні, і вчителі Сімейської школи щиро й радісно зустрічають вчительку та колегу з глибокою вдячністю за її сумлінний труд.

Надія КОСТЯНЕЦЬ
Сімейський музей
М. М. Коцюбинського

НАШІ МАТУСІ — НАЙКРАЩІ!

Наші дорогі матусі Чепухіна Людмила Діляверівна та Чепухіна Оксана Ярославівна вже більше 20 років працюють вчителями. Ми дуже їх любимо, пишаємося ними, бо як ніхто інший знаємо і розуміємо, як непросто по-

днувати вчительську працю та материнські турботи. Наші матусі — найкращі! Вони справляються з усіма життєвими труднощами.

Сердечно вітаємо їх з професійним святом — Днем учителя! Від усієї душі бажа-

ємо їм міцного здоров'я та радості, успіхів на роботі, частіше мати можливість бувати разом з нами. А ще від імені всіх учнів нашої школи вітаємо зі святом директора Грушівської школи Мустафаєву Галину Степанівну та всіх-всіх наших учителів!
За невтомну працю Вашу —

Уклін Вам до землі низький. Приймійте подяку щирю нашу За труд учительський

важкий. Хай добре Вам весь час живеться — Без горя, смутку та біди. А галаслива хай малеча Принесе радість Вам завжди!

Велике спасибі вам за святу учительську працю! Бажаємо вам рясно здоров'я, всіляких гараздів і щедрих ужинок на ваших життєвих стежинах!!!

Від імені учнів Грушівської ЗОШ м. Сузда Чепухіна Анна (10-А), Чепухіна Юлія (7-А), Чепухіна Яна (4-А)

На фото: колектив учителів Грушівської ЗОШ; ми і наші мами Чепухіна Людмила Діляверівна та Чепухіна Оксана Ярославівна

«ПОДОРОЖІ В ЧИТАЙ-МІСТО»

З жовтня бібліотека-філія № 4 ім. М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя для учнів двох молодших класів сімферопольської гімназії № 9 (викладачі Світлана Прочитанська, Ольга Пронічева) провела годину цікавого знайомства з кримською поетесою, членом Спілки російських, українських і білоруських письменників Криму, лауреатом багатьох міжнародних конкурсів Раїсою Царьовою-Форост. Учням були представлені лялькова вистава «Лісова школа», загадки, які діти активно відгадували, літературна хвилинка, огляд авторських книг Раїси Леонідівни.

Бібліотеки не можуть не «притягувати» до себе людей творчих, які пишуть. Працівники бібліотеки з радістю діляться цією дружбою з читачами, популяризуючи вже відомих кримських авторів і «від-

криваючи» для читачів поетів і письменників — початківців. У бібліотеці і школі є багато спільних завдань. Одне з найважливіших — залучення дітей до читання. В. А. Сухомлинський

писав: «Читання — це віконце, через яке діти бачать і пізнають світ і самих себе...». Пізнати навколишній світ дітям легше при зустрічі з авторами книг. Головне в цих зустр-

річах те, що юні читачі вчать спілкувати, цінувати живе спілкування, мають бажання прочитати запропоновані їм книги.

І. В. РЕЙДЕР,
завідувачка бібліотеки-філії № 4 ім. Михайла Коцюбинського

м. Сімферополь

КРИМЧАНИ — СЕРЕД ПЕРЕМОЖЦІВ

У 2012 році Українська бібліотечна асоціація за підтримки Міністерства культури України провела Всеукраїнський конкурс бібліотечних інтернет-сайтів. Переможців конкурсу було визначено рішенням Президії УБА до Всеукраїнського дня бібліотек.

1 номінація: Кращий сайт бібліотеки національного/державного рівнів
Національна бібліотека України для дітей.

2 номінація: Кращий сайт обласної бібліотеки
Луганська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Горького;

Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих м. Києва.

3 номінація: Кращий сайт районної/міської централізованої бібліотечної системи (ЦБС)
1 місце: Кіровоградська міська централізована бібліотечна система;
2 місце: Центральна міська публічна

бібліотека ім. М. Горького Краматорської міської ради, Донецька обл.;

3 місце: Хмельницька міська централізована бібліотечна система.

4 номінація: Кращий сайт філії районної/міської ЦБС
Бібліотека-філія № 13 ім. Марка Вовчка Запорізької міської централізованої бібліотечної системи для дорослого населення.

5 номінація: Кращий сайт бібліотеки для дітей/юнацтва
Івано-Франківська центральна міська дитяча бібліотека;
КРИМСЬКА РЕСПУБЛІКАНСЬКА УСТАНОВА «ЮНАЦЬКА БІБЛІОТЕКА».

6 номінація: Кращий сайт бібліотеки вищого навчального закладу
1 місце: Наукова бібліотека Національного університету «Киево-Могилянська академія»;

2 місце: Науково-технічна бібліотека

Донецького національного технічного університету;

3 місце: Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, м. Київ.

7 номінація: Кращий сайт шкільної бібліотеки
Бібліотечно-інформаційний центр Білоцерківської спеціалізованої загальноосвітньої школи № 12 з поглибленим вивченням інформаційних технологій, Київська обл.

8 номінація: Кращий сайт спеціальної бібліотеки
Конкурс не відбувся через малу кількість учасників.

9 номінація: Кращий бібліотечний інтернет-проект
Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесея Гончара. Інтернет-проект «Музей книги».

Переможців конкурсу буде нагороджено на звітній виборчій конференції Української бібліотечної асоціації, що відбувається в Києві 21-23 листопада 2012 р.

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

Нагадаємо, що з нагоди 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» триває **творчий конкурс серед юних читачів** — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші **літературні, поетичні, публіцистичні твори** — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі дорожки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз (**розкладний велосипед!**) та інші нагороди.

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

- КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?
- ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

З призовим велосипедом — Надійка Кононенко, першокласниця сімферопольської Української гімназії

ОСІННЯ АКВАРЕЛЬ

Чарівна осінь все навкруг
Червонозолотить —
Зажурений метелик
До квіточки летить.

І айстри, і жоржини
Палають за вікном —
Напоєне повітря
Сонячним теплом.

І яблука, і груші
Дозріли у саду,
А вранці павутиння
Назбирує росу.

Але краса не вічна:
Марніє все навкруг.
І журавлі над нами
Прощальний роблять круг.

Олена УЛІТІНА,
учениця 9 класу
Сонячнодолинської
ЗОШ, член МАЛІЖ
м. Судак

* * *
Осінь — де ти, тепле літо?
Осінь — де ти, зелен ліс?
Осінь —

мокре все від сліз,
Все дощами перемило.

Осінь — листя опадає,
Осінь — стелиться туман.
Осінь — журавлині зграї
Десь летять за океан.

Осінь — холодно і сирі,
Осінь — пусто на полях.
Покривало неба сіре
Опустилося на дах.

Владислава ЗАЙЦЕВА,
учениця 8 класу
Сонячнодолинської
ЗОШ, член МАЛІЖ
м. Судак

Нарешті закінчилось літо! Так-так, як би це не дивно звучало, нарешті закінчилися канікули і ми всі зустрілися у стінах нашого затишного класу рідної Української гімназії.

За літо ми підросли, загоріли та оздоровились. Ми вже не першачки, ми — учні другого класу. І відсвяткувати наш перехід до другого класу ми вирішили поїздкою до Ялти. Яка ж чудова це була поїздка! Тільки уявіть собі — за один день ми побували в Акваторії — театрі морських тварин, у єдиному в Україні «Будинку догори дригом» та відвідали справжній НЛО — летючу тарілку, в якій бачили, ви не повірите, — прибульців!

В Акваторії ми подивились справжнє шоу за участі таких

МАНДРІВКА В «ПЕРЕВЕРНУТИЙ» СВІТ

артистів, що навряд чи хтось сказав би, що вони не «заслужені» та не «народні». Дельфіни, морські котики, морський лев, а найбільше нас вразили білухи — білі кити. Вони не такі великі, як ми звикли думати про китів, та які ж вони гарні. Дельфіни не тільки виконували надскладні стрибки та трюки, вони ще й малювали і картини можна було придбати. А як кумедно «просили» поплудувати їм трюка кожного виконаного трюку морські котики та лев! Година, яку тривало дійство, пролетіла як одна секунда. Ми навіть трішечки засмутились, коли вистава закінчилася.

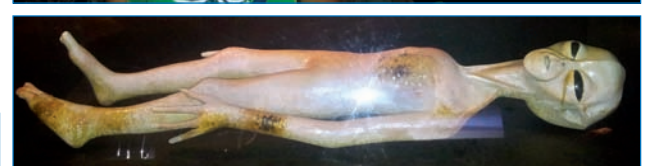
Та попереду нас чекало видніше, уявити яке просто неможливо, — «Будинок навпаки». Справжній будинок з вікнами, дверями та усім хатнім начинням, але абсолютно усе догори дригом. А сам будинок стоїть на даху! Коли заходиш всередину, то аж голова паморочиться, настільки все незвично. Дехто з нас перечепився через люстру, а дехто боявся, щоб з раковини, що висить над головою, не налилось за пазуху води. Дуже цікава та незвична пригода!

Ми вже трохи притомились, але всю втому як рукою зняло, коли, вийшовши з дивного будинку, побачи-

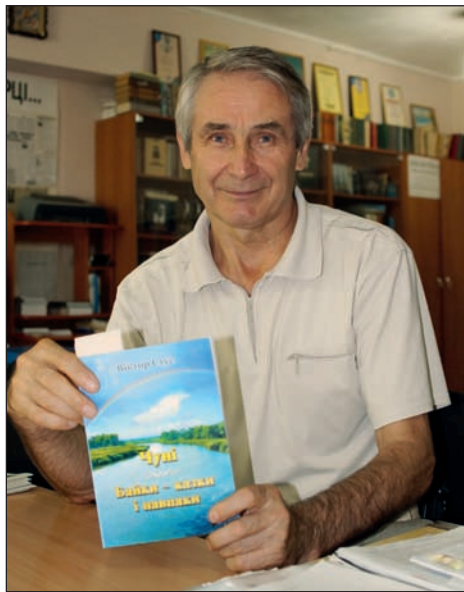
ли, що на галявині поряд з ним приземлилась справжня летюча тарілка! Зайшовши всередину, ми аж заклали: там були справжні прибульці. Зелені, з величезними очима, з непропорційними руками, б-р-р-р! Було таке враження, що вони живі, тільки-тільки прилягли на хвилинку.

Ми у захваті від поїздки! А скільки вражень на наступний день у школі: тільки й розмов було, що про екскурсію! Дякуємо вчителям та батькам за таке чудове свято!

Учні 2-Б класу
НВК «Українська школа-гімназія»
м. Сімферополь

«Джерельця», надсилайте фоторепортажі про ваші мандрівки. Пам'ятайте: головний приз — велосипед!

Віктор СТУС

ПРОДУКТОВИЙ НАБІР І СТАРЕНЬКА

Продуктовий набір довго стукав у двері до Старенької. Вже збирався відчалити, та почув зі зворотного боку хриплувате: — Хто там? Мабуть, знову агітатори. — Це я, бабусенько, — Продуктовий набір. Вирішив вас, добродійко, ошчасливити перед виборами. Приніс вам кілограмчик гречки, паличку ковбаски, баночку згущеного молочка та пляшечку олійки, — послішив повідомити гість. Почулося скреготіння засову — і двері відчинилися. — І хто ж то за благодійник такий щедрий об'явився? — спитала Старенька, впускаючи Продуктовий набір. — Це наш Лев — місцевий олігарх. Він такий турботливий та уважний до літніх людей, — Продуктовий набір на всі заставки розхвалював свого хазяїна. — Каже, це його синівський обов'язок перед заслуженими людьми, учасниками війни та ветеранами — такими, як ви, бабусю. — І що ж він просить за таку увагу-повагу? — Старенька все ще підозріло позирала на відвідувача. — Та дрібничку! — запевнив той. — Ваш голосок! Йому потрібен ваш голосок. І більше нічого-гісничко. — На жаль, я вже давно не співаю. Вік — самі розумієте, — зашарілася Старенька. — Не прибідняйтесь. У вас є голос. Та ще й який! Інакше я б з вами не розмовляв, — переконував Продуктовий набір. — Я та мій патрон маємо на увазі ваш голос на виборах, вельмишанов-

Нещодавно вже відомий читачам «Кримської світлиці» заслужений журналіст України Віктор СТУС був прийнятий до Національної спілки письменників України. До цього Віктор Іванович уже видав збірку прозових та поетичних творів «Пісня амазонки» (2011). На початку 2012 року вийшов з друку роман «Помста атлантів. Стріла для мудреця». Збірка «Чуні. Байки — казки і навпаки» — третя книга журналіста і письменника, яка включає в себе майже 70 байок у прозі та автобіографічну повість. Жанр байки відомий з давніх-давен, починаючи від Езопа. Ним успішно послуговувалися українські сатирики Г. Сковорода, Є. Гребінка, Л. Боровиковський, Л. Глібов, І. Франко, М. Годованець та інші, давні й сучасні. Нині байка децю призабута, хоч дозволяє в короткій, гострій, алегоричній формі відобразити найрізноманітніші негативні явища нашого буття, посміятися та поміркувати над ними. Автор показує, що байка може стати дієвим засобом згуртування людей проти кривди, несправедливості, корупції, аморальності, від чого неабияк потерпає Україна. Байка здатна виховувати — іронія та сатира часом діє ефективніше, ніж звичайні повчання та докори.

Манера письма дозволяє автору ще більше зблизити два споріднені літературні жанри — байку та казку. Почасти різниця між ними непомітна. А засоби сатири підсилюють їхній вплив. Пропонуємо увазі читачів кілька байок з нової книги В. Стуса.

на бабусечко! — Он воно що! — здивовано вигукнула Старенька. — Саме такий голос нам і потрібний, — весело заторохтів гість. — А якщо я не побажаю віддати свій неповторний голос вашому Леву? — удавано закомизилася Старенька, чекаючи, яке враження справили її слова. — Тоді мені доведеться звернутися до вашої сусідки, — заявив Продуктовий набір. — А якщо я візьму ваш пайок, а на виборах проголосую за іншого? — Старенька продовжувала хизуватися перед гостем. — Е, ні! У нас проколів не буває! — Продуктовий набір ставав категоричним. — Перш ніж отримаєте оці делікатеси, ви передасте нам усі свої паспортні дані про себе. До того ж, у письмовому вигляді. — І що ви з ними вчините? — в очах Старенької замигтів острах. — То вже буде не ваш клопіт, а наш. Одне скажу: на виборчій дільниці у нас є свої люди. Вони правильно розпорядяться вашим дорогоцінним голосом, — пообіцяв Продуктовий набір. — Як же ви всі мені набридли, — раптом вигукнула Старенька, відтісняючи Продуктовий набір до виходу. — Один приходить — віддай голос, інший приходить — продай голос. Швендяють тут усякі за проданці! Ти вже третій, голубе. — Якщо ви відмовили моїм попередникам, то, значить, чекали на мене? Правильно я зрозумів? — відвідувач усе ще сподівався на удачу. — З якої б радості я відказувався! Он їхні набори стоять у куткові. Давай і свого туди! Завтра я віднесу їх до прокуратури! Продуктовий набір позадкував до дверей. Та тільки його й бачили.

СОРОКА ТА СОЛОВЕЙКО

Депутатша Сорока зачула мелодійне тьохкання Соловейка в гаю і захвилювалася: — Якщо він так гарно співатиме, то мене більше не оберуть до лісового парламенту. Мені таких конкурентів не треба. Аби заглушити отой дзвінкий спів, Сорока стала щосили стрекотати. Та марно. Її торохтіння не могло завадити Соловейку. Тоді вона вхопила першу-ліпшу палицю, піднялася над деревом, де сидів співак. Хотіла нею згори поцілити в Соловейка. Однак це їй не вдалося — палиця зависла на вітті. Сорока несамовито затріскотіла, вергаючи матюкоча. — Хіба так воюють з солов'їною мовою? — дорікнув двоголовий Орел, вміщуючись на усохлому верхечку сосни. — Ти ж народний обранець. Взяла би та й запропонувала своїм колегам по фракції та всяким «тушкам» проголосувати за законопроект, який би забороняв Соловейкові та іншим птахам співати на їхній мові. Можу подарувати тобі такий проект — він у мене давно готовий і валяється без діла. — От спасибі за добру пораду! А ще більше за законопроект! Який же ти, Орле, розумака! Недарма в тебе аж дві голови! — раділа недоумкувата Сорока. — Тепер ми змусимо Солов'я замовкнути. — А ти частіше до мене прислухайся — і будеш жити, як у Бога за пазухою, — наставляв двоголовий Орел. — Зі мною дружитимеш — матимеш владу і гроші. — Гарязд, можеш вважати, що віднині я — твій друг, а ти — мій наставник. Зараз же завізую твій законопроект і віднесу до нашого-вашого парламенту. Хай начувається Соловейко!

ТЕМА НОМЕРА — «УКРАЇНЬСЬКА НАРЕЧЕНА»

Газета «День» підготувала третій випуск глянцевого додатка «Маршрут № 1». Тема номера — «Українська наречена». «Яка вона, українська наречена сьогодні? Вона досі — виклик. У глобальному світі її образ дається взнаки по-своєму, в притаманних нашим часам жанрах. Лише один штрих: саме наша Оля Куриленко (до речі, родом із Запоріжжя) стала першою дівчиною Бонда, яка була не секс-партнером агента 007... А його партнером по зброї», — пише у своїй вступній колонці головний редактор «Дня» Лариса Івшина. Ексклюзивний подарунок «Дня» — фотоісторія образу сильною у своїй тендітності української нареченою у виконанні художниці «Дня» Ірини Зеленко. Сучасна українська наречена не обов'язково зустрічає свій весільний день у повному національному строї, але вона неодмінно нагадає про свої «приховані резерви» в тонких деталях — елементах одягу, зачісках, аксесуарах, бодай у погляді... У додатку — відразу два інтерв'ю — про сучасне і традиційне українське весілля. Старший науковий співробітник Музею Івана Гончара Галина Олійник розповідає про аристократичні «коди», зашифровані у весільному обряді українців, та негативні стереотипи, якими він обріс за радянського часу. Про модні тренди сучасної церемонії — у розмові з відомим організатором весіля Сашею Дергаусовою. А також — нові рубрики «Рейтинг» (підбірка пропозицій для молодят від провідних готельєрів), «Артефакт» (історія про синтез української вишивки та французького мережива в ексклюзивній весільній сукні від дизайнера Роксолани Богущої), «Ігри та правила» (як юридично грамотно підійти до вирішення майнових питань молодого подружжя). Додаткова інформація за тел.: (044) 303-96-23, amir@day.kiev.ua

Іхав козак за Дунай

Слова і мелодія С. Климовського

Іхав козак за Дунай, Скавав: «Дівчино, прощай! Ти, конику вороненький, Неси та гуляй!»

«Не хочу я нічого, Тільки тебе одного, Ти будь здоров, мій миленький, А все пропадай!»

«Постій, постій, козаче, Твоя дівчина плаче, Як ти мене покидаєш, — Тільки подумай!»

Свиснув козак на коня: «Зоставайся, молода! Я приїду, як не згину, Через три гола!»

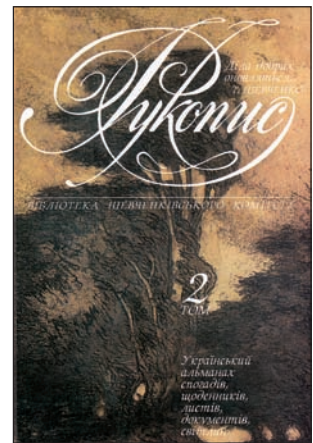
«Білих ручок не ламай, Ясных очок не стирай, Мене з війни зі славою К собі очідай!»

Тебе ж, мила, не забуду, Поки жив на світі буду. Коли умру на війні — Поплач або мні!»

(«Пісенний вінок», упорядник А. Я. Михалко, видавництво «Криниця»)

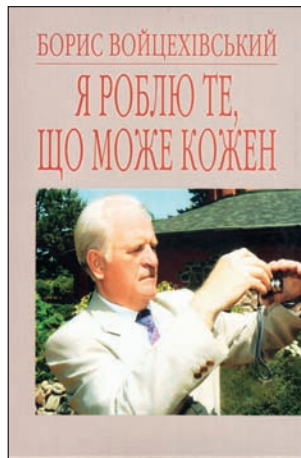
КНИЖКОВА «КРИНИЦЯ» — У «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ»!

Продовжуємо знайомити читачів з книгами, подарованими для нашої редакційної бібліотеки відомим київським видавництвом «Криниця». «Рукопис. Український альманах спогадів, щоденників, листів, документів, світлин».

На сторінках другого тому «Рукопису...» ви зможете ознайомитися із тими новими документами, які ще ніколи не публікувалися, або із маловідомими і малодоступними матеріалами, особливо значущими для української культури. Додаються нові риси до «Реставрованого часу» в документальних підбірках «Листи шістдесятників» та «Братні листи» І. М. Дзюби; у розділі «Драма ідей і долі» висвітлено проблеми творчості і драматичний життєвий шлях І. Франка. Стануть надбанням громадської думки маловідомі архівні рукописні підбірки Є. Маланюка, дослідження поезії Т. Г. Шевченка, неопубліковані листи Михайла Драгоманова тощо. Народилися нові розділи «Сковородинівська криниця»

та «Ой зацвіла калина над «Криницею»...». Відновлюються забуті імена, затемнені епізоди вітчизняної історії. Це видання адресоване як науковцям, студентам, так і широкому колу читачів, що зацікавлені у розвії української культури. «Я роблю те, що може кожен». Ця книга Б. М. Войцехівського, державного радника юстиції 3 класу (генерала) у відставці, — збірник статей, у якому, на диво, немає детективних історій боротьби з криміналом, гонитви за злочинцями і каруючого меча Правосуддя... Натомість широко представлено Переяславську Шевченківку, до якої безпосередньо причетний автор — ініціатор та один із творців Музею «Заповіту» у Переяславі-Хмельницькому, а також опо-

віді про цікаві справи у вінок пам'яті Григорію Сковороді з нагоди 300-річчя від дня його народження. Автор захоплено розповідає про великих і славних людей, що зустрілися на його життєвій дорозі, зробили по-

мітний внесок у культуру та духовність України. Усе це передають і численні світлинки, на яких відбито миттєвості нашої доби. «Повістинка про Потворка». Терен В. В. У цій книзі повістей та оповідань сучасного українського письменника Віктора Терена відлунує біль осиротілих та безпритульних дітей. Історичними можна назвати повість «Брати» і всі оповідання «інтернатського» циклу 80-х років, повість «Костомчик до осені» про скупі післявоєнні літа. А визначає лице цієї книжки перший твір — позначена тавром чорнобильського лиха, введена обережно і в плин сучасної «демократичної» влади, бізнесу «Повістинка про Потворка». Про неї однозначно можна сказати — подібного в нашій

українській літературі ще не було. Ця антиказка для дітей та дорослих — це саме «тернівський» синтез уяви, фантазії, а разом з тим і суворої реальності.

Підготувала Любов СОВИК

(Продовження бібліотечної рубрики — в наступних номерах «Світлиці»)

